

250 Ft

Dióhéj

A Gödöllői Waldorf Általános Iskola, Gimnázium
és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanárainak, szülői köré-
nek

és diákjainak tanévenkénti 4 alkalommal megjelenő kiadványa
Megjelenik 125 példányban, Gödöllőn.

Telefon: (20) 339-85-36 vagy az iskola számán (28) 419-052

Az iskola honlapja: www.waldorf-godollo.hu

WALDORF ÚJSÁG - GÖDÖLLŐ

Dióhéj

GWI 1991 - 2011.

Rogier van der Weiden
Szent János oltárrészlet

XV. század

Dióhéj 2011. Karácsony

TARTALOM

20 éves az iskola:
Beszélgetés Keresztes Lászlóval

Dr. Rudolf Steiner:
„Tél: Óvakodj a Gonosztól!”

Álomlegenda Olaf Astesonról

Koleszár Zsuzsanna:
Vízkereszt ikonja

Türkőssy Szilárd:
Pletyka

Kolinger Margit:
Túlélőtúra

Dvorszky Anikó:
Aluljárófestés
Liszt Ferenc és a képzőművészet

Türkőssy Szilárd:
Egy könyvtár sáv margójára

Interjú **Vidákovich Emesével**

Kai Ehlers:
A történelem hosszú hullámai

90 éves a WELEDA

Szabó Zoltán:
A Welldorf áruház megnyitója

A tizenhárom Szent Éjszaka

A borító **Kőhalmi Ákos** munkája

Következő lapzártá:
2012. március 9.

Világosság születik...

Ahogy körülvesz bennünket a téli sötétség hidege, vágyunk is arra (várunk arra), hogy bennünk és a világban valami új szüléssék, ami melegséget, világosságot áraszt. Különösképp így van ez azoknál, akik a szellemi fejlődés útjára lépnek: számukra a sötétség szubsztanciálissá válik, s az ádvent időszaka egyre nehezebbé. De nekik van lehetőségük arra is, hogy számukra a Világosság új fényben jelenjék meg: ez az eleven szellemi tapasztalások időszaka, amikor - túl a karácsony „bevásárlás” és lelki szintjén - egy egészen új élményként jelenik meg a Jézus-gyermek születésének ünnepe. Régen ez inkább álomszerű állapotban - tehát tompított tudatnál - jelent meg, ma már csak azoknak, akik tudatosan dolgoznak érte; ezen a szinten azonban már egy felfokozott tudati állapotban, a normál nappali tudat fölött. Ezen az úton már más-képp várja az ember a karácsonyt, mert szellemi Találkozásra készül.

Olaf Asteson legendája beszél a régi átélésről, melyet új értelemmel olvashatunk. Karácsonyi ajándékként pedig átnyújtjuk azokat a festményeket, melyeket Forgács Erzsébet és festőköre készített e legendához. Az ünnepi hangulat mellé pedig igyekeztünk aktualitásokat is hozzátenni, valamint nem feledkeztünk meg iskolánk jubileumáról sem. A visszatekintés talán abban is segíthet, hogy a jelen válságait új fényben látva azok megoldásaihoz erőt meríthessünk.

Minden kedves Olvasónak
áldott, békés Karácsonyt kívánva:

Türkőssy Szilárd

Nyugodtan és bátran kell elébe menni annak, hogy az emberi természet sokféle lesz, mert tudjuk, hogy az összes emberi különbözőségekre egy szót kell belevinni, azt a szót, amely nem csak a beszéd szava, hanem az erő szava is. Jöjjenek bár a földi létbe az egymással harcoló csoportok, tartozunk bár egyikhez vagy másikhöz: tudhatjuk, hogy minden csoportba bevihetünk valamit, ami így nyilatkozik meg: „Nem én, hanem a Krisztus énbennem.”, és ami „Krisztus énbennem, az nem hoz létre csoportosulásokat, hanem azt idézi elő, hogy *az ember név glóriája valóban az egész Földet beragyogja.*

20 éves *a Gödöllői Waldorf Iskola*

Beszélgetés

KERESZTES LÁSZLÓVAL

A Gödöllői Waldorf Iskola első osztálytanítójával

Az interjút készítette: Türkössy Szilárd

Rudolf Steiner

Kedves Laci! Mit tudnál elmondani a kezdetekről, hogyan indult ez a történet Gödöllővel, Gödöllőn?

Amikor Szombathelyen tanárképző főiskolára jártam, az egyik pedagógia tanárnőm ajánlotta, hogy valamilyen alternatív irányba kellene mennem; akkor még nem tudtuk, hogy ez mi is legyen. Harmadév vége felé – 1989 körül, amikor már lehetett érezni, hogy az ország nagy váltásra készül – egy utazási iroda görögországi művészeti utazást hirdetett, amelyre én is befizettem. Azon az utazáson találkoztam egy magyar antropozófus házaspárral, akikkel jó barátságba kerültem. Akkor ért az első impulzus, amely a Waldorf iskola felé indított el, mert ők emlegették folyton, hogy olyan tanár kellene a gyerekeknek, mint amilyen én vagyok. A másik impulzus az volt, amikor a Nők lapjában elolvastam Anette Stroteich cikkét a Waldorf pedagógiáról. Ez arra indított, hogy megkeressem őt, és tőle tudtam meg, hogy indul Magyarországon Waldorf tanárképzés, ahová fel is vettek. (Ez volt Magyarországon a legelső Waldorf tanárképző évfolyam.) Az itthoni Waldorf tanárképzés során találkoztam Héjja Zsuzsával, aki akkor csoporttársam volt. Ő beszélt róla, hogy Gödöllőn indul egy Waldorf kezdeményezés, ahová osztálytanítót keresnek. Gödöllő pedig azért is volt vonzó számomra, mert itt működött a művésztelep, amelynek művészeivel szintén jó kapcsolatba kerültem. Közben

pedig találkoztam Brigitte Gaiserrel, aki Németországból érkezett ide, hogy hazánkban a szabad évét tanácsadóként töltsse. Általa kerültem ki Németországba, és sikerült Bexbach-ban egy egész nyáron keresztül hospitálnom egy Waldorf iskolában. A gödöllői kezdeményezésbe úgy érkeztem, hogy már folyt az előkészítő munka; már létezett a Weöres Sándor egyesület. Az iskola a művelődési házban indult. Ez egy egészen különleges helyzet volt, mert egy hatalmas blokk állt rendelkezésünkre, amely a parkkal „átmenetet” képező hátsó udvari résszel állt összeköttetésben. Ezt ki is használtuk, hiszen nagyon sokat mentünk ki a gyerekekkel a belső udvarra és a parkba.

Ez ugye Magyarországon talán a második vagy harmadik iskola volt...

Az akkori dunakeszi Waldorf iskolával indult együtt gyakorlatilag, amit Uray György segített. Akkoriban mintegy két éven át sokat dolgoztunk együtt, a konferenciákat is közösen tartottuk.

Milyen hangulata volt ennek a kezdeményezésnek?

Nagyon lelkes és szociális társaság jött akkor össze. Hozzá kell tenni, hogy akkoriban nem sokan tudtak az olyasfajta dolgokról, mint a Waldorf. Nagyon sok munkás is csatlakozott ehhez, akik szerettek volna a gyermekeiknek

valamiféle alternatív iskolázást biztosítani. Tehát volt egy nagyon erős szociális árnyalata: ilyen tekintetben is nagyon odafigyeltek az emberek egymásra. Annak ellenére pedig, hogy gyakorlatilag nem volt semmi támpontunk, egészen magas szellemi szintekre eljutottak sokan közülünk. Szép számmal voltak, akik segítették ezt a megmozdulást.

Mennyire volt számodra mérvadó, ill. tudatos az antropológus háttér?

Ahogy nőttek a gyerekek az osztályomban, úgy erősödött ez is bennem. Hiszen amiben igazán különbözik a Waldorf más iskolától, óvodákból, az az antropológia emberszemlélete: minden egyebet meg tudnak oldani – ma már egyre több helyen – máshol is, mind módszertanilag, mind a külső környezet tekintetében. De ez a szemlélet csak a Waldorfban van meg igazából. Tehát ez tulajdonképpen a Waldorf pedagógiával jött számomra, jóllehet már volt bennem számára egy jó talaj, érdeklődés ilyen irányban. Aztán az antropológiával sok minden világossá vált előttem, és így lettem elkötelezett ez irányban. Sokat segítettek ebben a tanárképzés docensei: Mesterházi Zsuzsa, Nelke van der Sloot, Vekerdy Tamás és Sam Betts, akiknek nagyon hálás vagyok a pedagógiai és az emberi segítségért is.

Emlékszel, hogy hány gyerekkel indult az első osztály?

Azt hiszem, 22 vagy 24 gyerekkel. Az első három év viszonylag egy-séges időszak volt ebből a szempontból. A harmadik év végén néhányan elmentek, de a negyedikben azonban újabbak érkeztek. Később pedig nagyjából együtt maradtak.

Ezt követően merre vitt az utad?

Ez egy hosszú történet, de talán az a lényeg, hogy volt az életemben egy nehéz időszak, és közben felbukkant az euritmia is. Mindezzel párhuzamosan elindult a gondolkodás a felső tagozat, tehát a gimnázium indításával kapcsolatosan, ami pedig bizonytalanságokat hozott. Sokféle iskolai törté-nés és egy nehéz helyzet után pedig a hatodik év végén elbúcsúztam az osztálytól és az iskolától, majd egy év „kihagyás” után Angliába kerültem, később pedig – hazaérkezvén – belekezdtem az euritmia képzésbe. Euritmistaként aztán dolgoztam a rákosmenti iskolában, még később pedig elvégeztem a gyógyeuritmia képzést is. Onnantól érzem azt, hogy ez az én igazi hivatásom. Így kerültem tehát vissza néhány éve Gödöllőre, gyógyeuritmistaként.

Hogyan látod most az iskolát?

Úgy gondolom, bizonyos régi megoldatlan helyzetek nem rendeződtek megnyugtatóan, és ezek vis-sza-visszatérnek. Ezt minden biz-onnyal figyelni kellene, illetve

gondolkodni, hogy mi hozhat megoldást. 20 év hosszú idő, de tulajdonképpen most van csak itt a születés ideje, most látszik majd meg, hogy mi lesz ebből a kezdeményezésből, mit hoz magával, mit mutat meg. Szerintem a kezdeményezés erősségeit és a gyengeségeit át kellene tekinteni; ez talán segíthet. Amit egyébként érzékelek az iskolában az az, hogy nagyon sok akarát és áldozat van benne. A gyerekek pedig iskoláskoruk első időszakában nagyon boldogok itt, a családokkal együtt. De a közép- és a felső tagozat közötti átmenet feltétlenül nagy figyelmet igényel, mert ott vannak azok a pontok, ahol a szülők – és a tanárok is – „beleöregednek” ebbe a folyamatba, talán már nem viszonyulnak a gyerekekhez azzal a figyelemmel, gondoskodással, energiával, ami az azelőtti időszakban jellemző volt. A gyerekek azonban nőnek, haladnak a fejlődésben tovább, és nem kapják meg az életkoruknak megfelelő – és elegendő – figyelmet. Tehát ilyen tekintetben az elején jelen van egy kis túlzás, a folyamat végén pedig egyfajta ürességet, kifáradást érzékelek. Úgy látom, hogy bizonyos pedagógiai „tömködések” ebben a résben már nem viszonyulnak elegendőnek, és át kellene gondolni, hogyan lehetne megoldani ezeket az átmenetekkel jelentkező helyzeteket. Ez lehet a kulcs a felső tagozatos időszakhoz is: ebben az időszakban olyan embereknek kellene megjelenüek, akik az alsó ta-

gozatos évek és munka virágai, kiteljesedései, annak felső tagozatos megfelelői. Figyelni kellene arra, hogy ez hogyan történik.

A gyerekekre gondolsz vagy a tanárookra?

Mindkettőre. Azt látom, hogy nagyon sok jó tanár dolgozik itt. Talán nem is ez a kérdés, hanem inkább az, hogyan adják át egymásnak az osztályokat (nemcsak a szakórák, hanem az egyes évfolyamok között), hiszen ez az átadás nem mindig egyszerű, mivel nagyon sok a munka, és sokfelé kell figyelni. De az átadásnak olyannak kellene lennie, hogy a folyamat tovább fejleszthető legyen. Az alsó tagozaton egészen fantasztikus dolgok történnek. A felső tagozatban is ennek „következményeként” kellene valami hasonlónak megjelenni, az életkornak megfelelően. Ha ez elapadosodik, az persze nem feltétlenül csak a tanári karnak tudható be, hanem a szülőknek is, és persze a gyerekeknek is. Ebben az életkorban ugyanis már be kell látni, hogy mi az, amit a gyerek tud és mi az, amit nem. Az a szülő pedig, aki már nyolc évet végigélt itt, talán – ha nem is elfásul – „elfárad”. Ki kellene találni, hogy mi adhat egy olyan erőt adó érzést, amelyből fakadóan ezután is jól érzi itt magát.

Véleményed szerint mi adhat erőt és iránymutatást egy iskola közösségének?

Egy bizonyos szempontú tisztaság. Tisztaság mindenhol, ami lehet külső vagy belső, morális szempontú vagy gondolkodásbeli, érzésbeli. Mindenhol, ahol tisztán megfogalmazott eredményeket tudnak létrehozni, ott szerintem életerők jelennek meg. Ezért fontos a tisztaság, mert a háttérben a problémák hatalmasra tudnak dagadni; nézzük csak meg például amikor egy helyzetben e-mailek sorát írogatják. Át kellene gondolni egy kicsit, hol van az a határ, amíg egy szülő beleszólhat az iskola életébe, vagy amíg egy tanár beleszólhat a szülő életébe, és hol van az a határ, amíg egy gyerek

életébe bele tudok szólni. Hol van az, amíg egy szülő tényleg el tudja fogadni egy tanár kéréseit, hol vannak az ütköző pontok, és ott hogyan oldják meg a problémákat. Nehezebb helyzetek állandóan adódnak, az emberek ezért emberek. Ezeknek a helyzeteknek a jó megoldására kell tehát rájönnünk. Ez persze lehet, hogy akár évekbe is telhet, de a lényeg az, hogy valamit le tudjunk zárni, és aztán újra tudjuk kezdeni. Ebből lehet finom lépcsőfokokat kiépíteni. Ezt nevezem én tisztaságnak: legyen egy tiszta kimondott szó, és abba sok mindenki bele tud helyezkedni.

Alföldi Géza: Krisztus lehajolt

*Hulló hó fátylán át igézett a hold
Mosolya ezüst-sugár
s a kopottan is sudár
jegenyékre szerelmesen hajolt.*

*A havas réten egy árva nyúl mos-
dott.
Nem figyelt, észre sem vett.
S míg a nyár éneke lett,
messziről egy öreg harang bongott.*

*Babonás, különös télészaka volt.
Álltam egy kereszt tövében,
s fázós, topogós fölém
kitárt karjával Krisztus lehajolt.*

ÜNNEP

Dr. Rudolf Steiner

“TÉL: ÓVAKODJ A GONOSZTÓL!”

Részlet: Az év körforgása, mint a Föld lélegzésének folyamata, és a négy nagy ünnepi időszak — Ötödik előadás; Genius, Bp. 2010.

Tegnap azt a kapcsolatot vizsgáltam, amely a régi korokban a misztériumok hatására alakult ki az ember és a természeti folyamatok között. Ezt ma szélesebb látókörre szeretném kiterjeszteni, ezért azzal fogok foglalkozni, hogy mit hittek ezekben a régi korokban mindarról, amit az ember a természeti folyamatok révén kapott a világmindenségtől. Hiszen a tegnapi előadásból megérthették – talán arra is visszaemlékezve, amit a legutóbbi karácsony táján kifejtettem ezekről a témákról, még a tőlünk azóta elragadott Goetheanumban -, hogy az év lefolyásának jelenségeit életfolyamatként érezték át, és ezt még mai is így érezhetjük. Ez a külső folyamat tehát éppen úgy egy mögöttes élőlény kifejeződése, ahogyan az emberi organizmus megnyilvánulásai is egy lénynek, az emberi léleknek a megnyilatkozásai. ...

Közeledett az év kibontakozása, ezzel együtt az is, amit az ember önmagáról, az évvel való kapcsolatáról érzett, közeledett a téli ideje. Belejutunk a téli időszakba, amely magában foglalja a mi karácsonyunkat. Ahogyan az ember nyár derekán úgy érezte, hogy önmaga fölé emelkedik a kozmosz isteni-szellemi létéhez, úgy a mélységes téli időben, mintegy önmagánál alacsonyabban álló fejlődést érzett. Mintha körülmosnák volna a földi erők és őt is magukkal sodornák. Úgy érezte, mintha akarati, ösztönös természetét a Földben lévő nehézkedési, romboló erők és egyebek szőtték volna át. Az ember átérezte ezekben a régi korokban, hogy a Földből télen felszálló erők, saját lényével egyesülnek, nem hozzánk hasonlóan érzett, amikor csak fázunk, és felhúzzuk a csizmát. Érezte a tikkasztó, fényes elemmel ellentétes, fagyos elem kibontakozását. A fagyosságot ma is

érezzük még, mert a testiségre vonatkozik, a régi ember lelkileg érezte át a fagyot kísérő sötétség jelenségét. Mintegy azt érezte, hogy bármerre jár, sötétség száll fel a Földből és felhőszerűen magába zárja, csak derékig ugyan, de mégis így érezte. Megint újabb kifejezésekkel jellemezve, azt mondta magában: a nyár derekán a megvilágosodás tárult elém, földi világunkba beáramlott az égi, a földöntúli, most a földi jelleg tör fel.

De a földiséget az őszi forduló idején is átélte, átérezte már némiképpen. Ekkor mégis olyasmit élt és érzett át, ami bizonyos mértékig még a földi természet vele megegyező eleme volt, aminek még köze volt hozzá. Azt is mondhatnánk, hogy az ember lelkületében, érzésvilágában érezte a természeti létet az őszi forduló idején. Most azonban úgy érezte, hogy a földi erők igénybe veszik, behálózák akarati természetét. Ezt a morális világrend ellentétének érezte. A felhőszerűen beburkoló sötétséggel együtt a moralitással ellentétes erők behálózását is érezte. Rátekeredő kígyónak érezte a Földből felszálló sötétséget, de ugyanakkor még mást is érzett. Már az őszi folyamán is megérezte, hogy megmozdul valami: ma ezt értelemnek nevezzük.

Hegedüs Hanga-12. osztály

Nyáron az értelem kipárolog és a morális bölcsesség kívülről érkezik, ősszel viszont megszilárdul. A tél közepén valami kígyószerű megnyilatkozást éreztek, ugyanakkor azonban az okosság, a megfontoltság megszilárdulását, megerősödését is. Ez ravasszá és furfangossá tette az embert, és arra ösztönözte, hogy az életben a hasznosság elveit kövesse. Mind ezt így érezték. Ahogy ősszel lassanként előjött a természet megismerése, úgy a tél közepén a pokol csábítása, a Gonosz kísértése közeledett az emberhez. Ezt így érezték át. Ha ide azt írjuk: morális impulzus, oda a természet megismerése, akkor a mélységes tél idején azt kell írunk: a Gonosz csábítása.

Ez volt annak az ideje, amikor az embernek ki kellett bontakoztatnia az értelmet, a ravasszágot, a fortélyt, a hasznosságra törekvést, mert ezek amúgy is termé-

szetszerűleg egymáshoz kötődtek; mindezt megfontoltságával kellett legyőznie. A megvilágosodás idején a régi misztériumbölcsesség értelmében a bölcsesség iránti nyitottságot kívánták meg az embertől, ebben az időben viszont nem ezt kellett kibontakoztatnia. Az ember éppen akkor érezhetett megfelelő ellenállást a Gonosszal szemben, amikor a Gonosz az említett módon nyilatkozott meg: ilyenkor megfontoltta kellett válnia. A megvilágosodástól a megismeréshez, a szellemi megismeréstől a természet megismeréséhez vezető fordulat átélése után most mindennek előtt át kellett térnie a természet megismerésétől a Gonosz szemlélésére. Ezt így fogták fel. A misztériumtanítványoknak olyan tanításokat akartak adni, amelyek vezérfonalat nyújthattak nekik, így a nyár derekán azt mondták: FOGADD BE A FÉNYT! – ősszel pedig azt: NÉZZ KÖRÜL!

Gyetzai Dominika-12. osztály

A tél közepén pedig ezt mondták: ÓVAKODJ A GONOSZTÓL! Arra számítottak, hogy az emberek a megfontoltság, a Gonosztól való óvakodás révén olyan önismerethez jutnak, amely elvezeti őket annak belátásához, hogy az év folyamán eltértek a morális impulzusoktól.

Éppen a tél közepét követő időszakban kellett tudatosulnia az emberben, hogy a Gonosz szemléltetése révén eltért a morális impulzusoktól, és ezt megfontoltsággal küzdheti le. Ezért vittek be a bölcsességbe olyasmit, ami vezeklésre vezette rá az embert, amikor belátta, hogy eltért a megvilágosodástól kapott morális impulzusoktól. ...

Ha még egyszer visszapillantunk a Gonosznak a tél közepén bekövetkezett csábítására, azt kell mondaniuk: az ember, mintegy a Föld szakadékaiba süllyesztve érezte magát, mintha behálózta volna a földi sötétség. Ahogy a nyár derekán mintegy kiszakították önmagából, lelkiségét önmaga fölé emelték, ilyenkor lelki mivolta bensőleg szabaddá tette magát, hogy a Gonosz be ne hálózza a tél közepén. Ezáltal – mondhatnám - a nyár derekával ellentétes kép jelent meg ebben a mélységes téiben. ...

A tél közepén önmagukba merültek, és az emberen belül álmod-

tak. A Föld behálózásától elszakadva az emberen belül álmodtak, ha el tudták oldani lelki mi voltukat. Ebből maradt fenn az, ami a téli napforduló után következő 13 éjszaka belső látomásához kapcsolódik. Mindenütt fennmaradt ennek a régi kornak az emlékezete. A norvég Olaf-éneket úgy tekinthetjük, mint a régi idők intenzív jelenségeinek későbbi kialakítását.

Ezután a tavasz közeledett. Ez ma eltávolodott valamennyire, a tavasz ideje akkor jobban a tél felé hajlott. Az egész az év három periódusára osztva szemléltek. Ezek a dolgok össze is tolódtak, de azért azt tanították, amit elmondok. Ahogy a nyár derekán azt mondták: Fogadd be a fényt! – ősszel, Mihály nap idején: Nézz körül! – a téli időszakban, amikor a mi karácsonyunk van: Óvakodj a Gonosztól! – úgy a megtérés idejére olyan mondásuk volt, amelyet csak erre az időszakra tartottak hatásosnak: Ismerd meg önmagad! Ezt éppen a természet megismerésével állították szembe.

Óvakodj a Gonosztól! Ezt így is mondhatnánk: Óvakodj, hőkölj vissza a Föld sötéttségétől. De nem ezt mondták. Míg a nyár derekán a fény külső természeti megjelenését bölcsességnek tekintették, tehát mintegy természeti módon beszéltek, télen már nem ezt mondták volna: Óvakodj a sötétségtől! – hanem ennek morális értelmezését: Óvakodj a Gonosztól!

Mindenütt megmaradt

ezeknek az ünnepeknek a visszhangja, amennyire csak értették ezeket a jelenségeket. Természetesen minden megváltozott, amikor bekövetkezett a Golgota nagy eseménye. Jézus születése az ember megkísértésének legintenzívebb időszakára, a téli idősziakra esett. Arra az időre, amikor az embert körülfogták a földi hatalmak, és mintegy belesüllyedt a Föld szakadékaiba. A Jézus születéséhez kapcsolódó mondák egyike azt mondja, hogy Jézus barlangban jött a világra; ezzel a legrégebbi misztériumokban átélte bölcsességre utal: hogy az ember rátalálhat arra, amit keresnie kell, bár hogy körülfogta azt a földi sötétség, amely miatt áldozatul eshet a Gonosznak. Ennek a visszhangja volt aztán, hogy a vezeklést a tavasz közeledésének idejére tették. ...

Ahogy a Krisztus-impulzus tartalmának elevenen kell tovább hatnia, alakot öltenie és nem maradhat holt termék, úgy annak a gondolatnak is érzés és gondolat-keltő módon kell tovább hatnia, amelyhez visszatekintünk. Meg kell értenünk, hogy az ünnepeknek fenn kell maradniuk, még ha az ember meg is változik, és ezért az ünnepeknek is változniuk kell.

ÁLOMLEGENDA

OLAF ASTESONRÓL

I.

*Halld tehát dalom!
Énekelek neked
Egy fénylő ifjúról:
Olaf Ásteson volt ő,
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

II.

*Nyugovóra tért Karácsony éjszakáján
Mélyen elszenderedett
És nem tudott felébredni,
Míg tizenhárom nap elteltével
A nép a templomba nem ment.
Olaf Ásteson volt ő,
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

*Nyugovóra tért Karácsony szent
éjjelén
Igen sokáig aludt ám!
Nem is tudott felébredni
Míg tizenhárom nap elteltével
A madár ki nem bontja szárnyait!
Olaf Ásteson volt ő,
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

*Olaf nem tudott felébredni,
A tizenharmadik nap előtt
A Nap ragyogott a hegyek fölött
Majd felnyergelte gyors lovát,
És sietve a templomba lovagolt.
Olaf Ásteson volt ő,
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

*A pap már az oltárnál
Állt a misét olvasva,
Amikor Olaf a templom kapujában
Megjelent, hogy hírül adja
Álmának képeit,
Amelyek hosszú alvása során
Betöltötték a lelkét.
Olaf Ásteson volt ő,
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

*Fiatalok és öregek
Figyelmesen lesték szavait
Amelyeket álmáról mondott Olaf,
Olaf Ásteson volt ő
Ki egykor oly hosszan aludt.
Róla szóljon hát dalom.*

III.

*„Karácsony éjszakáján nyugovóra
tértem,
Mély, erős alvás lepett meg hamarosan,
És nem tudtam felébredni,
Míg tizenhárom nap elteltével
A nép a templomba nem ment.
Világított a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Felemelkedtem a felhők magasába
És ledobtak a tengermélybe,
És aki követni akar,
Annak nem lesz vidám útja.
Világított a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Felemelkedtem a felhők magasába,
Azután ledobtak homályos mocsar-
rakba,
Láttam a poklok rémségeit
És a fényességes Eget.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*A Föld mélységeibe utaztam,
Ahol Istenek kórusa zúgott rémsé-
gesen,
Odagillanti sem akartam,
De a zúgást hallottam.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Fekete lovam már nem nyihogott,
A kutyaím sem ugattak,
Nem dalolt hajnali madárkám
Egyetlen csoda volt mindenütt.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Be kellett járnom a szellem orszá-
gában
A tövises rétek széles mezejét.
Megtépázva skarlát köpenyem
És lábamon az ujjak is.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Elértem a Gjallar hidat
Szédítő magasságokban függ,
Vörös arany a verete
És hegyes szögek tartják össze.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Megütött a kísértet-kígyó,
Megharapott a szellem kutya,
A bika az út közepén állott
Ők hárman a híd teremtménye
Nagyon gonosz fajták.*

*Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Igen harapós a kutya,
És a kígyó marni készül,
A bika rémesen fenyeget
Senkit sem engednek át a hídon,
Aki nem tiszteli az igazságot!
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Áthaladtam a hídon,
Amely keskeny és szédítő.
Mocsarakban kellett gázolnom,
De mindez már mögöttem van.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Mocsarakban kellett gázolnom,
Úgy éreztem, elmerülök,
Amikor átkeltem a hídon.
Földet éreztem a számban,
Mint a halottak a sírban.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*Vízhez értem azután,
Amelyben, mint kék fények,
Jéghegyek ragyogtak fel,
És Isten irányította értelmemet,
Hogy környéküket elkerüljem.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

*A téli ösvényhez kanyarodtam,
Őt jobb oldalt láthattam,
Mintha, a paradicsomba néztem-
volna,
Amely messzire, fényesen ragyo-
gott.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.*

És Isten Magasságos Anyját
Láttam ott teljes fényben!
Hogy menjek Brooksvalinba,
Hívott engem, hírüladva
A lelkek ott megmérettetnek.
Tündökölt a Hold
És messzire nyúltak az utak.”

IV.

„Más világokban időztem
Sok hosszú éj szakán át,
Isten a megmondhatója
Mennyi lelki nyomort láttam —
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világítéletnek alávetettek.

Láthattam egy fiatalembert,
Egy fiút ölt meg,
Most örökké cipelheti
Karjába emelheti!
Oly mélyen süppedt a mocsárba,
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világítéletnek alávetettek.

Egy öregembert is láttam,
Kabátja, mint ólomköpeny,
Így büntették, hogy mint fősvény,
Élt ezen a földtekén.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világítéletnek alávetettek.

És férfiak tűntek fel,
Tüzes ruházatot hordtak,
Hűtlenség volt a bűnük
És égette árva lelküket.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világítéletnek alávetettek.

Gyermekeket is láttam,
Izzó parázs lábuk alatt,
Szüleikkel életükben gonoszak
voltak,
Ez szellemüket megrontotta.

Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

És ahhoz a házhoz
Is közelednem kellett,
Ahol a boszorkányok munkája
Haragot keltett.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Északról, vad csapatokban
Lovagoltak gonosz szellemek,
A Pokol-herceg vezette őket.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Ami Északról jött,
Az nagyon gonosznak tűnt:
Elől nyargalt Pokol-herceg,
Éjfekete paripáján.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Délről azonban más csapatok
Jöttek, fenséges nyugalomban,
Elől lovagolt Michael
Jézus Krisztus oldalán
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Délről közeledett ez a csapat,
Sohasem láttál nemesebbet,
Elől lovagolt Michael, a lelkek Ura,
És hófehér volt a paripája.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Délről közeledett ez a csapat,
Végtelenül nagynak látszott,
Elől lovagolt Michael a lelkek Ura,
És kezében kürtöt tartott.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Ő volt Michael, a lelkek Ura,
Megfújta kürtjét már,
Most minden léleknek el kell indul-
nia

Az ítélet trónusa elé.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

A büntől roskadozó lelkek
Félelmükben reszkettek!
Patakzottak a könnyek
Gonosz tetteik miatt.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.

Ott állt Michael fenségesen
És mérte az ember-lelkeket
A bűnők mérlegén
És mellette állt Jézus Krisztus
A világ bírójaként.
Brooksvalinban, hol a lelkek
A világbírónak alávetettek.”

V.

„Mily boldog, ki a földi létben,
A szegényeknek cipőt ad,
Nem kell mezitláb vándorolni
A tövisbokrok mezején.
Megszólal a mérleg nyelve,
És a világ-igazság
Zeng az utolsó ítélet napján.

Mily bodog, ki a földi létben,
A szegényeknek búzát adott,
Őt nem fenyegetheti
A bika szarva
Ha áthalad a Gjallar hídon.
Megszólal a mérleg nyelve,
És a világ-igazság
Zeng az utolsó ítélet napján.

Mily boldog, ki a földi létben,
Ruhát ad a szegényeknek,
Így nem fagyhat meg Brooksvalin-
ban,
A jeges pusztaságban.
Megszólal a mérleg nyelve,
És a világ-igazság
Zeng az utolsó ítélet napján.”

VI.

Az egész nép fülelt,
Fiatalok és öregek,
Figyelmesen hallgatták
Álmairól Olaf szavait. Elég sokáig
aludtál,
Ébredj hát fel, ó, Olaf Ásteson

(GA 158-ból fordította:
Scherák Mari; megjelent:
Új Impulzus, 2006. karácsony)

*A valóság erősebb atmoszférájában reszketünk, és attól félünk, hogy elolvadunk,
Voltak lelkek, akik nem féltek, és a valóságba beléptek.*

Hamvas Béla

Koleszár Zsuzsanna

VÍZKERESZT IKONJA

Vízkereszt ünnepéről, annak a keleti kereszténységben betöltött szerepéről szólnak az alábbi sorok. A cím megtévesztő lehet, de az ortodox kereszténység ismeretében mégsem az. A görög *eikon*, azaz *képmás* szó ugyanis nemcsak festett táblaképet jelöl. Sorolhatnánk a technikákat: fal-festmény, mozaik, de a képmás nemcsak vizuálisan ragadható meg. Ikon ugyanis a keleti egyházban a templom, a liturgia, az énekek, sőt maga az ember, akit Isten a saját képére teremtett. Lukács evangélistát tartják például az első ikonfestőnek, de ma sem tudjuk, hogy valóban festette-e, vagy csak az evangéliumi leírása ad hű képmást.

Az ünnepnek azonban valóban van konkrét, fatáblára festett ikonja, így kezdetként érdemes ezt megvizsgálni. A bizánci szertartású egyházakban erőteljes ikontisztelet alakult ki. A nyugaton, a római katolicizmusban oly elterjedt ereklyetisztelet keleten az ikonok szentségében mutatkozik meg. Erre van is magyarázat, hisz úgy tartják, hogy méltóbb a tiszteleltre az adott szentnek, annak „mennyei testét” ábrázoló ikon, mint a földi maradványai. Az ikonokat ugyanis csak „beavatott” szerzetesek festhették, festhetik, akik böjttel, imával készülnek az

alkotásra.

Az ünnepi ikonon nincs semmiféle túlszűfolttság, hiszen az ábrázolt táj – Bethánia – puszta, ki-etlen. A Jordán holt-tengeri torko-
lata közel, már nyoma sincs az életnek. Az Úrjelenés pillanatát rögzíti a kép, a felső részen az Atya, alatta galamb képében a Szentlélek jelenik meg, s a Jordánban ott áll a Fiú. Az ünnep elnevezése Vízkereszt vagy Úrjele-
nés, s ez utóbbi két szempontból is megragadható: egyrészt a Szentháromság megmutatkozása, hisz az Atya szózata a belső hal-
lás, a galamb képében megjelenő Szentlélek a belső látás számára nyilatkozik meg, a Fiú pedig ek-
kor „érkezik” a Názáreti Jézus tes-
tébe. Másrészt ez utóbbi önmagá-
ban is „úrjelenés”, hiszen „Krisztus, az élő Isten fia ekkor ereszkedik alá a Nap életének körzetéből a Földre”¹. Ahogyan az ünnep előestéjén, az alkonyati zsolozsmán éneklik: „*Krisztus mu-
tatja magát, az Isten, mint Dávid jóslá...*”

A Jordán jobb oldalán angya-
lok állnak, a bal oldalon Kereszte-
lő János. A képen így különül el egymástól a földi és az égi, vagy mondjuk inkább szellemi világ. Maga a jánosi keresztelés a tanít-
ványok számára is óriási jelentő-
ségű volt, ők is úgy érezhették, hogy lelkük ég és föld között

lebeg, Jézus bensőjében mégis összehasonlíthatatlanul hatalmasabb változás történt, hisz a keresztelés után nem saját emberi Én-jét kapta vissza, hanem kelyhet adott Krisztusnak. Ahogy erről az előünnepi istentiszteleten megemlékeznek: *„Jertek mindnyájan, hívek, hagyjuk el Júdea (azaz Betlehem) vidékét, haladjunk át a Jordán pusztáján, és szemléljük az ottan testileg megjelenő és a Jordán habjaiban keresztséget kérő Megváltót.”*

Az angyalokkal szemközti oldalon a Keresztelőt látjuk. Különös tisztelet övezi őt a keleti egyházban, ünneplik születését, megemlékeznek fejevételéről is. Fontos helye van az ikonosztázon, s az ortodox egyház tudatosan viseli a „János-arcúságot” a nyugati egyház „Péter-arcúságával” szemben. A jánosság itt egyrészt Keresztelő Szent Jánosra, másrészt János apostolra (bizánci mellékneve: Teológus) is vonatkozik, tartalma pedig a Krisztushoz való viszonyban ragadható meg. Természetes ezután, hogy a Keresztelő önállóan is előfordul ikonokon, ezek közül a leghíresebb a „Pusztai Angyala” ikontípus, melyen elhanyagolt öltözetben, szikáran, de angyalszárnyakkal ábrázolják. Magányos a vízkereszt-i ikonon is, és a táj is sivár. Közös még az ikonokban, hogy mindkettőn feltűnik a tanításaiból ismert fa, melynek gyökerén a fejsze: *„A fejsze már a fák gyökeréhez ért, és minden fát kívágnak, amely jó gyümölcsöt nem terem és tüzre vetik.”* (Mt 3,10)

Ő az Előhírnök, aki figyelmeztet arra, hogy egy egészen új világ van készülőben. Igazán mégis a keresztelés által hat, hiszen ez egyfajta beavatás volt. A kereszteltek éterteste meglazult, s így a mindennapi értelemmel felfoghatón túl is láttak, kitértek előttük a bűnbeesés előtti világ. Keresztelő János azt mondta: *„Térjete meg, mert elközelített a mennyek országa”* (Mt 3,2), valójában ez ugyanazt jelenti, mint „Változtassátok meg gondolkodásotokat!”, s ezt nemcsak tőle hallhatták azok, akik a vízbe alámerültek, hanem az étertestükben látták, hogy az emberiségnek új impulzusra van szüksége, s hogy új tulajdonságok vannak kialakulóban. Ezt úgy kell elképzelnünk, mint amikor manapság halálközeli élményekről esik szó. Mindaz, amit addigi életükben átéltek, összesűrűsödve jelent meg előttük. Megjelentek saját hibáik, bűneik, de az egész emberiség bűnei is. Ami viszont eltöltötte őket örömmel, az az, hogy látták, hogy van kiút a bűnök sötétségéből, hogy érkezik Krisztus megváltani a világot. Valamilyen módon új élet kezdődött a számukra ezután. Ez történt hát akkor, mikor a Keresztelő a vízbe merítette a beavatandókat. Érthető tehát, hogy a bizánci szertartásban is különös tisztelettel emlékeznek meg Vízkeresztkor Szent Jánosról, hiszen úgy említik meg, mint *„a magtalanról született fényes Világító”*. Valóban Világító, hisz ő szembesítette az embereket saját vétkeikkel, té-

velygéseikkel, pogány szokásaikkal. Erről a fentiek is tanúskodnak, illetve a „*Viperafajzat*” felkiáltás is, mely arra utal, hogy az emberek elfordultak Istentől, s valójában azt imádják, amit a Kígyó alkotott. Ez utóbbit bizonyítja az a zsidó szokás is, mely során kivonultak a Jordánhoz, hogy ruháikat, s ezzel bűneiket az ártatlan halakra rázzák.

Keresztelő Szent Jánosra a keleti egyházban gyakran használják a „Vőfély” elnevezést, aki „Vőlegény”, vagyis Krisztus barátja, s aki egyben jelzi a vőlegény érkezését, s felszólít mindenkit, hogy méltóképp várják őt. Így Vízkereszt nagy alkonyati zsolozsmáján a Keresztelőt méltató ének után melyben többek közt elhangzik, hogy: „...*az örök élet elfogadására az emberi szíveket előkészítetted...*”, a következő sorok következnek: „*Jertek, kövessük az értelmes szüzeket, jertek szemléljük a megjelent Uralkodót, ki Jánoshoz jött, mintha vőlegény lett volna.*” A tíz szüvről szóló példabeszéd (Mt 25,1-13) az emberekről, az emberek lényéről szól. Az étertest, az asztrálistest, az érzőlélek, az értelmi-lélek és a tudatilélek az öt kultúrkorszak adottságai. Az emberi természet eme öt alapelemét viszont úgy kell fejleszteni – a lámpásokba olajat önteni -, hogy az ember képessé váljon eljutni Krisztushoz, hogy befogadhassa a Krisztus-impulzust. Hasonlóan tekinthetünk egy másik énekre is: „*Az Úr szava a vizeken kiáltja mondván:*

Jertek mindnyájan, s vegyétek a megjelenő Krisztus lelkét, a bölcsesség lelkét, az isteni félelem lelkét, és az értelemnek lelkét”.

Egy kicsit térjünk még vissza az ünnepi ikonhoz! Régi ikonokon, mozaikokon néhol feltűnt még egy alak Keresztelő Jánoson, Jézus Krisztuson és az angyalokon kívül, s ez az alak nem volt más, mint maga a Jordán. Sokszor a Jordán istenéről beszélnek az ilyen ábrázolások kapcsán, s keleten él egy legenda, hogy maga a folyó istene is megerősítette, hogy eljött a Messiás. Annál is érdekesebb a kérdés, mert bár a később kanonizált ikonokon nem találkozunk a Jordán koros, hínáros alakjával, a szertartások során a folyó többször is „beszélget” a Keresztelővel: „*Mit késedelmeskedel, Keresztelő, megkeresztelni az én Uramat? – fölkiált a Jordán folyó. Mit akadályozod számtalanok megtisztulását? Ki minden teremtményt megszentel, engedd, hogy szenteljen meg engem is és a vizek természetét, ki avégett jelent meg!*”. Érdemes azon elgondolkodni, hogy ami a fizikai világban élet, vagy éteriség, az a szellemi világban, mint víz jelenik meg, folyók, tengerek képében. „*A tenger látta ezt és futott, a Jordán visszafordult*”- szól a vízkeresztie nének előtti egyik elővers. Az éteriség mély és titokzatos világ, az emberi természetben a temperamentumok világa. Nem véletlenül képződnek skatulyák ennek kapcsán, hisz számunkra elképzelhetetlen, hogy egy eseményre valaki

másképp reagál, mint ahogyan tőle „megszoktuk”. A Jordán a vízkereszti szertartásokban meg akar tisztulni, s a Jordánban álló Jézus is kész, így fordul a Keresztelőhöz: *„Látnok, engedj mostan, mert betölteni jöttem az igazságot! Te ne vonakodjál, mert a vizekben rejtőzködő árulót, a sötétség fejedelmét megyek megrontani, fősza- badítani akarván a világot az ő há- lójától, és aján- dékozni neki örök életet!”*

Krisztus Jé- zus a vízben lévő kígyók fejét tapossa, ahogy több- ször elhangzik az énekekben, tehát az éter- testben meg- nyilváu ló luciferi erőket is képes le- küzdeni. Indi- v i d u a - litásának ha- talmas erejé- ről később a gyógyítások is

hírt adnak. Ha az étertestbe egy mélyebb bűn fészkelte be magát, az beteggé tette az embert. Erről szól az inaszakadt ember történe- te, és az ő meggyógyítása (Lk 5, 17-25). Krisztus nem a fizikai be- tegséget gyógyítja meg, hanem az okra mutat rá, eltávolítva a beteg- gé tévő szellemiséget: *„A te bűneid meg vannak bocsátva”.*

A Jordán egyébként már az

Ótestamentumban is szerepel, Illés és Elizeus kapcsán, Ádám és Éva történetének hagyományában pedig azzal is találkozhatunk, hogy Ádám a Jordánhoz megy megtisztulni. Most, Vízkereszt ün- nepén pedig ott áll a Jordánnál az új Illés (Keresztelő Szent János) és az új Ádám (Jézus Krisztus). Az istentiszteleten is történik utalás Illésre: *„Jordán nem állott meg*

azonnal, mi- dőn Elizeus Illés palástját nyerte”, az új Ádám megje- lenésének azonban kü- lönleges jelen- tősége van. Vízkereszt ün- nepe ugyanis már az ókereszté- nyek számára is sokkal fon- tosabb volt, mint Jézus szü- letése, amit csak a 4. századtól ün- nepelünk. A

keleti kereszténységben ma is benne él ez a hagyomány, s ezt fejezi ki az egyik vízkereszti ének is: *„Fényes volt az előbbi ünnep, de fényesebb, Üdvözítőnk, a köze- ledő: annak angyal volt az előre hirdetője, s ezt Keresztelő János készíti elő; azt a bekövetkezett vér- ontás miatt megsiratta a gyermek- telen Betlehem, ezt a vizek meg- szentelése folytán áldást hozó für-*

dőnek ismerik el; akkor csil-
lag értesíté a bölcseket, most a
mennyei Atya mutatott be téged a
világnak...” Ekkor ugyanis ünne-
peljük Krisztus megjelenését, a
Szentháromság kinyilatkoztatá-
sát, s magát a keresztelés őské-
pét. Tesszük mindezt a Golgotai
Misztérium után, a Feltámadás
tudatában, melynek fénye megvi-
lágítja az összes ünnepet. Így kell
gondolnunk az itt megjelenő
Ádám és Krisztus képére, párhu-
zamára. Ádám az ősatya, akin
keresztül a fizikai testiség öröklő-
dött át az utódokra. Krisztus vi-
szont elhozta számunkra a romol-
hatatlan testet, s így mi a fizikai
test mellett ennek a romolhatat-
lan testnek a birtokosaivá, Krisz-
tus „utódaivá” válhatunk.² A re-
geli zsolozsmán elhangzó ikosz³
így szól: „Jöjjetek azért Ádám
meztelen ivadékai mindnyájan,
öltösz magunkra őt, hogy fölmele-
gedjünk.” A Szent Liturgián pedig
az általános ún. „Háromszorszent
ének” helyett a következő hang-
zik: „Akik Krisztusban keresztel-
kedtetek, Krisztusba öltözködté-
tek.”

Vízkereszt ünnepén a fentie-
ken túl az egész teremtett világ
megújulását is ünnepeljük.
„Vigadj, te teremtés, látva az Isten
szent megjelenését: Énekeljete, ti
angyalok, Örvendj, te tenger! Uj-
jongjatok ti tavak és források!
Zengjétek titokzatosan, ti folyóvi-
zek, szent dalokban: Itt a Krisztus,
Aki áldásával tündöklővé tesz
minket.” (Jan. 3. Kánon, VIII. óda)
A bizánci rítusú egyházakban na-

gyon fontos gondolat, hogy Krisz-
tus megszentelő tevékenysége
nemcsak az emberi természetre,
hanem az egész Földre hatott. Az
ortodox egyházban így kertek, ve-
tések, emberi otthonok is meg-
szentelésre kerülnek. Külön szer-
tartása van a nagy vízkeresztí víz-
szentelésnek, s más megszentelt
vizekkel ellentétben, az ekkor
megszentelt vízből csak ezen a
napon ihatnak a hívek, szigorú
böjtöt követően. Külön szokás-
ként él az élő vizek megszentelése,
mely még jobban szemeink elé
idézi a Jordán megszentelődését.

Bár a görögkatolikusoknál
nem, az ortodox egyházban a ke-
resztelés még mindig bemeztetés, s
nemcsak vízzel való meghintést
jelent, de náluk is mára az általá-
nosan elterjedt csecsemőkereszt-
ség jellemző. A régi beavatás-
jellegre emlékeztetnek viszont
azok a vízszentelési szokások, me-
lyek ukrán, orosz, vagy épp görög
és román területeken élnek. Az
ukránoknál a vízszentelés úgy
történik, hogy kereszt-alakú léket
vágna a befagyott folyó vagy tó
jégén, s a megszentelt jeges víz-
ben ezen leereszkedve mártóznak
meg a bűnbánó – és egyben el-
szánt – hívek. A görögöknél mai
napig szokás, hogy a püspök – a
tengert megszentelendő – keresz-
tet vagy keresztet dob a vízbe,
amit a tengerfenékről kell felhoz-
niuk, mindössze egy levegővétellel
a megtisztulni vágyóknak.

A jeges vízbe mártózást vagy a
búvárkodást ma inkább extrém
sportnak tekintjük. A szokás ki-

üresedését, egyben az ember testiségének megmerevedését mutatja, hogy a keresztek tengerből felhozatalára csak profi bűvárok vagy kemény alkalmassági vizsgán átesett fiatalok vállalkozhatnak manapság. Nem a lelket, hanem a testet készítik fel a nagy eseményre.

Az utóbb említettekkel nem számolva a bizánci rítusú egyházak mély áhítattal ünneplik Vízkereszt ünnepét, melyben ikon – liturgia – szokás szerves egységet alkot. Pedig az igazi vallásosságra, vallásos érzületre nagyobb szükség van, mint valaha. Az egyik legnagyobb emberformáló erő, az

ember mélységében hat. Az ünnepek pedig segítenek ennek a vallásos érzületnek a kialakításában és táplálásában.

Részben a leírtakhoz, részben Vízkereszt ünnepéhez kapcsolódva búcsúszom a nálunk, görögkatolikusoknál elterjedt olajkenetvételnél használt köszöntéssel: „Krisztus közöttünk!” „Van és lesz!”

1. Rudolf Steiner: *Máté evangélium.* Genius é.n. 220.

2. Pál apostolnál jelenik meg ez a gondolat: 1Kor 15.

3. Ikosz: az ünnep titkát foglalja össze

Angelus Silesius: Karácsonyi párversek

*Emberré lett az Úr, szalmán kapott helyet,
Hogy széna-szalma én már soha ne legyek.*

*Alázat s gyermeki lélek mily szent dolog!
Kik látták az Urat elsőnek? Pásztorok,*

*Mért mondod, hogy a Nagy kicsinnyé nem lehet,
S a porszem képtelen felfogni az eget?*

*Nézd a Szűz Gyermekét! S a szűk jászolt tekintsed:
Benne a föld s az ég és száz világ pihent meg.*

*Bizony a szíved is kicsi jászol ha lenne,
Újra jönne az Úr s gyermekként megszületne.*

*Ha Krisztus százszor is születne Betlehemben,
Elvesznél, hogyha nem jönne el a szívedben.*

ISKOLAI ÉLET

Türkőssy Szilárd

PLETYKA

Kritika, szöbeszéd, szabadság

„Csak azok a pillanatok a megismerés pillanatai, amikor minden ítélkezés és kritika elhallgat bennünk.” – Rudolf Steiner

Van egy nagyon tanulságos gyakorlat, amivel először ezotterikus körben találkoztam, de megtalálható a nyelvtanítási repertoárban is (gyerekekkel többször meg is csináltuk angol órákon). A lényege az, hogy az emberek láncot (kört) alkotnak, majd valaki elindít egy gondolatot, szavakba öntve. A többieknek nem szabad meghallaniuk, mi volt a kiindulás, de tovább kell adniuk, vagyis suttogva, fülbe súgva kell meghallgatni és továbbadni. (Az egyik verzió szerint tudatosan meg is kell változtatni egy elemet a mondatban, és úgy kell tovább adni. De tapasztalataim szerint ez általában nem szükséges, mert enélkül is megjön az „eredmény”.) Ezt addig folytatjuk, míg a sor (kör) végéhez ér a továbbadott mondat. Legvégül az utolsó ember hangosan, mindenki füle hallatára kimondja, hogy mi érkezett el

hozzá, és rögtön mellé tesszük, hogy mi volt a kiindulási gondolat. Szinte mindig hahotázásban tör ki a társaság, hiszen el tudjuk képzelni, mi lett az eredeti mondatból a végére.

Amilyen egyszerű ez a kis „gyakorlat”, olyan sok tanulságot hordoz a résztvevők számára; főként, ha átgondolják. Amikor szellemi táborban ezt csináltuk, „Pletyka” névre hallgatott csak; talán megérezhető, hogy mennyire találó ez az elnevezés. Miért? Mi történik pletyka közben? Irányítsuk higgadt gondolkodásunkat amennyire lehet tárgyilagosan erre a dologra!

Vizsgáljuk meg ennek érdekében még egyszer a fentebb leírtakat. Jön egy gondolat, amit valaki befogad, értelmez. Természetesen saját szubjektumán keresztül teszi ezt (és akkor még nem is beszéltünk arról, hogy egyáltalán jól hallotta-e, amit közöltek vele!).

Kovács Fanni - 9. osztály
Agyagtorony

Más lesz benne számára a hangsúly, mást domborít ki belőle, más szavakat fog használni a továbbadásakor, szubjektuma szerint. Rögtön történt egy torzulás, ami most még nem olyan nagyon tér el az eredeti értelemről. Azonban a folyamat így folytatódik tovább, és sok kis torzulás a végére már olyasmit eredményez, ami játékos körülmények között nevetésre ingerel, de elképzelhető, hogy egy érzékeny ember pl. már megsértődik azon, hogyan torzult el az, amit ő nagy gonddal fogalmazott meg, amit ő fontosnak talált. Más körülmények között persze lehet, hogy indulatokat szül, érzelmeket korbácsol fel, szélsősé-

ges esetben netán még meggondolatlan cselekedetekre is visz. Ez is fokozódhat, torzulhat, ahogyan a folyamat halad.

Mindenki érzi persze, hogy „hol van a kutya elásva” ebben, hogy mi a dolog tanulsága: az, hogy mindenki, aki részt vesz benne, szubjektíven adja tovább a dolgot, miközben ezt nem veszi észre, nem figyel rá, talán meg sem hallja tisztán, amit mondtak neki. A pletyka során csak nagyon alacsony szinten van jelen a tudatosság, nincs jelenlét, nincs objektív szűrő, vagy éppen hogy szubjektív szűrő van helyette. A dolog valóságtartalma pedig jelentősen torzul, a folyamat végén pedig előáll a mindannyiunk által ismert „jereváni rádió” bemondása...

Miért baj ez? – kérdezhetné valaki. Hiszen ilyen az emberi természet. Ha alaposabban végiggondoljuk, mindennapi életünk-ből vagy történelmi tanulmányainkból is tudhatjuk, milyen károkat képes ez okozni, különösképp kiélezett helyzetekben. Gondoljunk csak azokra, akiket régen „szájára vett a falu” (mindegy, mennyire „jogosan”), vagy akik – szélsőséges esetben – máglyán végezték, az Andrásy út 60-ban, a Gulagon, stb. Nemzetek is fordulhatnak egymás ellen, ha egy-egy népcsoportnak elegendő alkalmammal mérgezik a tudatát azzal, hogy a másik néphez tartozó ember miért ártalmas neki. Jól ismert ütőkártya ez titkosszolgálati eljárásokban, vagy éppen politikai

csatározások között is. „Divide et impera.” Kiváló technika ez e régies-régi „találmányhoz”. A széthúzásból azután létrejöhet még egy ország több részre szakadása is. Szóval ezek a „nagy” példák, kérdés: tudunk-e kis példákat hozzá tenni? A lényeg abban áll, hogy a folyamat kártékony, manipuláció lehetőségét hordozza, de mindenképp kiszolgáltatottá tesz embereket, szervezeteket, intézményeket, nemzeteket.

De miért van ez így? Miért veszünk ebben részt ösztönösen? Ha kicsit jobban elgondolkodunk rajta, megfigyelhető, hogy amíg egyvalaki csak torzít egy gondolatot, a másik emberben ez már felkorbácsolhatja az ún.

Horváth Anna Róza - 9. osztály
Agyagtorony

„igazságérzetet”, ami – alaposabb vizsgálat után – láthatóan inkább az emberi egoizmus szubjektív terméke. Az igazságérzet nem korlácsolhat indulatokat, ha a tartalmak az emberi lény számára tudatosak, a kiindulás pedig nem az egyéni vélemény, hanem a morál. *„Morális félreértés vagy összeütközés morálisan szabad emberek között kizárt.”* (Rudolf Steiner: A szabadság filozófiája, IX. fejezet.) Csak akkor keletkezik bennem tehát indulat, sértődés, stb., ha szabadon engedem a bennem rejlő szimpátiákat és antipátiákat, ha nem figyelek oda, hogy mi kopogtat az ajtómon, ha nem vizsgálom meg, mit hallottam és annak mi a valóságtartalma (az igazságtartalom lehet teljesen szubjektív!), ha nem veszem a fáradságot, hogy utánajárjak, egy kijelentés mennyiben tükrözi a valóságot. Vagyis: ez fárasztó! Tudatosságot, figyelmet, fegyelmet, tartást, kontrollt és erőfeszítéseket igényel. Egyszerűen azért, mert ez már tudatos munka, szabad döntés eredményeként. Ami ösztönös, az alig tudatos, könnyű, egyszerű, és még fürödhetek is benne érzelmi-
leg, ill. ún. szövetségesekeket gyűjthetek: azokat, akik hasonlóképp gondolkodnak, mint én. A meg erősítést abban, hogy valamit jól gondolok-e vagy sem, ösztönös szinten azoknál keresem, akik nekem „barátaim”, majdnem vagy teljesen ugyanazt gondolják, akiktől remélhetem, hogy nekem adnak igazat, vagyis röviden: akik az egómat kiszolgálják. Ők

meg fognak engem erősíteni a kritikámban, sőt, talán még együtt tovább korbácsolhatjuk az indulatokat. Ennek eredménye lesz, hogy az ember sárdobálásba megy át vagy a saját véleményét tartja mérvadónak, majd elszabadul a kritika, és jön a széthúzás, a szakadás. Nézzünk csak egy példát, ami nemrég esett meg velem! A tanári kar előtt hangzott el (de nem a tanári kartól) a kijelentés, hogy „nem tudunk az érettségi eredményekről”, „ezek nem láthatóak”. Nos, ez már eredmény. Mit tehetek én, aki az országban *egyedülként* gyűjtöm hosszú évek óta nemcsak saját iskolánkban ezeket a statisztikákat, de a többi magyar Waldorf iskolában is. Elgondolkodom, hogy milyen értéket jelent vajon az a rengeteg erőfeszítés, figyelem, telefonálgatás, figyelmeztetgetés, „behajtás”, írott formába öntés, stb. aminek eredményeit évek óta, *minden alkalommal* közzétettem az iskolaúj-ság hasábjain (ami nem mellesleg egyesek szerint „nem is igazán nevezhető iskolaúj-ságnak”), és elektronikus formában – egy-két évet kivéve, de ma már ez sem így van – teljes terjedelmében nyilvánosan volt olvasható az iskola honlapján. Nézzük csak, mint jelenséget ezt a helyzetet! Aki elindította a gondolatot, hogy ezek az eredmények nem nyilvánosak, az nyilvánvalóan saját szubjektuma, lustasága, tájékozatlansága (rosszindulatra nem is merek gondolni) alapján ítéletet fogalmazott, ezt pedig továbbadta, kont-

roll nélkül, objektív színben. Ő hibázott. De nemcsak ő. Az is hibázik, aki ilyenkor nem vizsgálja meg, mit hallott, és ösztönszinten összeköti a már benne korábban felhalmozódott háborgások, kritikák, elégedetlenségek eredményeivel, hiszen ösztönösen is újabb igazolást lát ebben arra vonatkozólag, amilyen ítéletet ő korábban megfogalmazott. Ez aztán így dagad tovább, míg a végén már teljes torzulásba fordul át a dolog, és a valóságtartalom a minimálisra csökken (netán elvesz). Ugyanennek a folyamatnak a másik oldala (másik véglet) az ún. véd- és dacszövetség, ami az ilyen „kritika” nyomán szintén ösztönöszerűen kezd el kialakulni. Végül már csak két lövészárk látható... De lehetne még folytatni a sort hétköznapi életünkéből vett példákkal. (Nemrég például az jött vissza a fülembe, hogy a Dióhéj „nem fogy”, „nem vásárolják”. Kiváncsi vagyok, milyen gondolat állhatott ennek a pletykának a kezdetén. Mert az egyetlen ember, aki tudja, hogy fogy a Dióhéj, az a szerkesztő, vagyis én. Innen is üzenem, hogy ez nem igaz! De milyen érdekes, hogy az emberek igazán szívesen felülnek ilyesminek, és tovább terjesztik, tovább erősítik.)

Nos, akiben az előbbi példák újabb indulatokat korbácsoltak, annak még nehezebb dolga van. Néha azonban szükséges, hogy konkrétumokat is felhozzunk... De nézzük csak tovább ezt a kérdést! Milyen egyéb ok teheti lehe-

*„Olaf nem tudott felébredni,
A tizenharmadik nap előtt,
A Nap ragyogott a hegyek
fölött..” - Forgács Erzsébet
munkája*

*„Felemelkedtem a felhők
magasába
És ledobta a tengermélybe...”
- Somodi Marianna munkája*

*„Jéghegyek ragyogtak fel,
És Isten irányította értelmé-
met...” - Till Margit munkája*

*„Elértem a Gyallar hidat
Szédítő magasságokban függ,
Vörös arany a verete...”
- Somodi Marianna munkája*

*„Mintha a Paradicsomban néztem volna, És Isten Magasságos Anyját,
Láttam ott teljes fényben!”*

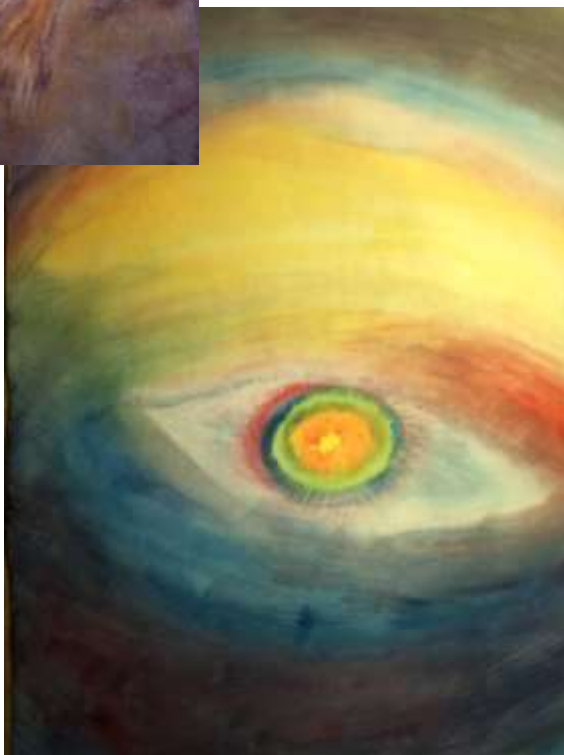
*

*„És férfiak tűntek fel, Tűzes ruházatot hordtak, Gyermekeket is láttam,
Izzó parázs lábuk alatt.” - Forgács Erzsébet munkái*

„Mily boldog, ki a földi létben,
A szegényeknek búzát adott...”
- Till Margit munkája

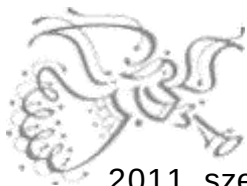
„Első sokáig aludtál...”
- Forgács Erzsébet munkája

tővé ezt a szituációt? Pl. az, hogy szabadságomban áll eldönteni, milyen szinten helyezkedek bele: ösztönösen vagy megpróbállok jelen lenni a pillanatban, és kontrollálni a külső és a bennem zajló folyamatot? A Waldorf iskolába Rudolf Steiner anno belehelyezte a szabadság magvát, véleményem szerint egyszerűen azért, mert ez az emberiség következő, nagy feladata: kidolgozni a szabadságot. Azonban ez nem megy tudatosság nélkül, vagy – ahogyan ő nevezte – „morális intuíció” nélkül. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, bevalljuk, még nem tudunk igazán mit kezdeni ezzel a szabadsággal. Először is, a szónak és a mögöttes tartalomnak – biztos vagyok benne – nem tudunk még olyan értelmezést adni, ami mindenki számára egyértelmű és világos, sőt, elfogadható. Még gondolatilag sem vagyunk rendben azaz, hogy szabadság. Az egyik ember azt érti alatta, hogy azt tehet, amit akar. A másik azt, hogy szabadon kifejtheti véleményét úgy, hogy nem kell figyelembe vennie a másikat, miközben pedig nem is egy dolog *megoldása* a fontos (valójában, legbelül), hanem csak az, hogy ő *kimondhassa*, mennyiben gondolkodik másképp, mint a másik ember, és mennyiben látja igazándiból ő a valóságot. A harmadik meg sem szólal, mert „ügyis felesleges”, és csináljon mindenki, amit akar, a negyedik jogot formál, hogy „a homokozó széléről kiabáljon be, hogy kell ezt valójában csinálni”, stb. Az egyik

ember szereti a meleget, a másik nem. Az egyik ember azért imádkozik, hogy meleg legyen, a másik azért, hogy ne. Az egyik ember ezt gondolja Waldorf iskolának, a másik azt. Mi lesz ebből? Hatalmas feladat rajzolódik ki most előttünk, szinte megoldhatatlannak látszik. De talán elindulhatunk csak egy lépéssel: vizsgáljuk meg, ki mit mond, vizsgáljuk meg, amikor szóra nyílik a szánk, mi jön ki rajta! (Legalább utólag.) Amikor mondok valamit, vagy teszek valamit, azt én teszem-e vagy – Rudolf Steiner kifejezésével élve – csak „magasabb rendű automata” vagyok? Mi indít cselekvésre: fizikai szükséglet, ösztön, szimpátia-antipátia, indulat és az érzelmek megannyi változata, vagy Én, az EMBER?

A pletyka nem kontrollált folyamat, ennyiben tulajdonképp nem is emberi minőség, és nem szabad tett. Kiszolgáltatott vagyok, amikor magamon kontroll nélkül engedek át valamit. És Én irányítok, amikor *döntök*, hogy minek adom át magam: *megismerni* szeretnék valamit, és hagyom, hogy a dolog maga beszéljen hozzám azzal, hogy magamat háttérbe állítom, ill. keresem a megoldást, vagy csak szerelmes vagyok a saját hangomba...

Kolinger Margit

TÚLÉLŐTÚRA

2011. szeptember 3.-4., Vácdukán és környékén

Résztvevők a 10. osztály diákjai, Gavin Michel vezető, Török Adél szülő, tolmács és mindenben segítő, Kálózi Attila földrajz-fizika szakos tanár, aki szombat este csatlakozott hozzánk és jómagam.

Kezdekör és mindig valami új dolog kezdetekor és befejezésekor körben álltunk.

Az első kör a bemutatkozás-kör volt. Gavin feldobott egy „levegő” labdát, s aki elkapta, annak be kellett mutatkoznia, majd a saját nevének kezdőbetűjével egy állat nevét mondania (hála Isten, a többség angol szót választott), majd meg kellett mondania, hogy miért van itt.

Utóbbira válaszolva Gavin elmondta, hogy testünk olyan, mint lelkünk temploma, aminek örülnünk kell, és vigyáznunk kell rá. Tudnunk kell, meg kell ismer-nünk azt, hogy mi mennyire fontos a számára.

Ezután Gavin öt tárgyat helyezett el a körben, ami az öt elemet jelképezte:

- a levegőt egy üres, fél literes műanyagpalack,
- a vizet egy víztisztító textilzsák,
- a tüzet egy öngyújtó,
- a hőt, a hőmérsékletet, a ruházódást, ruházatot egy sapka,

- az élelmet egy tábla csokoládé. Feladatunk volt, hogy fontossági sorrendbe állítsuk a fenti öt dolgot. Segítő kérdés volt, hogy meddig tudjuk kibírni nélkülük az életet.

- Levegő nélkül egy néhány perc,
- megfelelő ruházat nélkül Skócia adott éghajlatán 13-18 órát lehet csak életben egy ember,
- víz nélkül kb. 3 napig lehet kibírni,
- ha a víz szennyezett és fogyasztás előtt fel kell forralni, akkor a tűz fontossága megelőzi a vizét.

Ezután elindultunk egy földes, murvás úton az erdő felé. Gavin felhívta a figyelmünket arra, hogy útközben figyeljünk a mozgásunkra. Ha például kezdetleges eszközökkel kellene vadásznunk, bottal vagy dárdával, a lehető legközelebbre kellene megközelítenünk a vadat, ezért igen halkan és rendkívül lassan kellene járnunk, lép-nünk. Be is mutatta, hogy hogyan. Léptei hasonlóak voltak az euritmia órák háromrészes lépéseihez. Felemelt talpát úgy helyezte el a talajon, hogy először a talp elülső része fogjon talajt, s azután gördült végig a talpán. Ezt a lépést négyesével mindenki kipróbálta, a többiek pedig azt hallgatták, hogy ki milyen nesztelen tud lenni. Néhá-

nyan kissé belebeszéltek a csendbe, erre Gavin egy nagyot kiáltott. Oly elemi erővel, amit egy beszédművelő tanár is megirigyelhetett volna. Utána már csak akkor kiáltott, amikor egybe szeretne volna hívni a csapatot, és megtanulta a „gyertek” szót is magyarul. Ez az elemi hangerő igen hatásos volt, mert aztán később nem kellett felemelnie a hangját, csendben beszélgetett végig a diákokkal.

Az erdőbe érve egy listát kellett összeírni azokról az ehető növényekről, amelyekkel addig az út mentén találkoztunk. Ezt követően egy nem túl régi fenyvesbe mentünk, egy kisebb dombra. Ott egy kisebb nyiladék volt új feladatok helyszíne. Először párokba kellett állnunk, majd egyikünk szeme be lett kötve, a másiknak kellett vezetnie kézen fogva, majd a hangjával. Azután cseréltünk. Majd mindenkinek be lett kötve a szeme, és úgy sétálgattunk né-

hány percig az erdőben. Persze nemigen távolodtunk el egymástól, nagyjából egy kupacban maradtunk.

Elérkezett aztán az ebédidő, és jó órát pihentünk. Nekem is jól esett leheverednem a puha tülelű szőnyegre.

A fűk igazi férfihoz méltóan, nagy husángokkal kezdtek vívni. Ennek nagyon megörültem, de valaki emlékeztetett arra, hogy csak a számítógépes játékokat játszották tovább. Én mégis örültem neki, hogy a szabadlevegőn vannak és mozognak.

Délután más helyszínt kerestünk, ahol három csoportban fogtak hozzá „a kuckó” építéshez. Az első csapat kapott egy kb. 1,5 m x 6 m nejlont, és az volt a feladata, hogy egy művészi jellegű kunyhót építsen. A második csapat Gavin vezetésével az igazi túlélőkunyhó építéséhez kezdett hozzá, ami a kemény mínuszokban is megóvja

a benne meghúzódó életét. A harmadik csapat kapott egy kb. 2 x 3 méteres sátorlapot, amiből egy szélfogó kunyhót kellett építenie. Összefoglalva: épült egy igen téli-es túlélőkunyhó, egy szélfogó őszi kunyhó, és egy nyári kunyhó, amit akár Hawaiin is fel lehetne állítani, ami inkább

csak a kíváncsi szemek elől takart. A kunyhók építéséhez az erdőben található bármilyen anyagot fel lehetett használni, ágakat, indákat. Az igazi túlélőkunyhó, egy nem túl fiatal, vastag törzsű fenyő köré épült, azért, hogy vihar esetén ne hajlítgassa a szél a törzset és ne folyhasson be a

mentén az esővíz a kunyhóba. A hely kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy ne lejtse ott a talaj, s esetleg vízmosásban se álljon majd a kunyhó. Egy hosszabb, erősebb husáng lett a tető gerince, amihez hozzátámasztották a tető bordáit jelentő ágakat, egyik oldalt hosszabban, viszonylag sűrűn, aztán az egészet beborították karvastagságú apró ágakkal, avarral. Aztán zsupsz be egy hálósákba, és aztán be a kuckóba. A diákok forgó rendszerben tevékenykedtek, mindenki kipróbálhatta mind a háromfajta építési módot. A művész és a sátorlap kunyhó mindig szét lett szedve, majd újjá lett építve. Kivéve az igazi túlélő kunyhót, az folyamatosan épült. A második, lányokból álló csapat ajtót készített ágakból a kunyhónak, amit utólag sajnálom, hogy nem hoztunk el emlékebe. A harmadik csoport más oldalról közelítette meg a kunyhóépítést. Inkább magára a helyre,

az erdőre koncentráltak. Hálával gondoltak a természet darabjára, ami lehetővé tette ezt a két napot számunkra. Közben kis kitérőt tettünk a történelmi múltba is. Hazaérve a diákok elkészítették a vacsorát, hálás köszönet itt is Adél közreműködéséért.

Gavinnek este el kellett mennie a családjához, de megérkezett Kálózi Attila, aki egy maroknyi csapattal esti sétára indult, csillagnézéssel egybekötve. A csillagok mellett az est „fénypontja” számukra a sötétben hirtelen és hihetetlen hanggal felrebbenő fécánok voltak, amiktől szinte mindenki megrémült. A hangulatos tábor tűz felszálló szikrái mellett aztán minden szépen kisimult, és viszonylag hamar elaludtunk, ki a sátorban, ki a jurtában, ki Isten szabad ege alatt.

Másnap reggel viszonylag könnyen ébredtünk fel, megreggeliztünk, nagy sikere volt a tegnapi maradt paprikáskrumplinak.

Szendvicseket készítettünk ebédre, és mire Gavin megjött, már a sátrak nagy része is le lett bontva.

A tegnapi helyszínen felé vettük az irányt. Most a vízé volt a főszerep. Az erdőben egy vaddisznó dagonyázó helyén találtunk egyedül vizet. Gavin először csak belemerítette a katonai víztisztító tasakot, hogy rostjai felszívhassák a nedvességet. Majd telemerte vízzel, és felakasztotta egy ágra, egy bögre fölé. Ide csepegett bele a „tisztá” víz. Gavin kihangsúlyozta, hogy így módon csak a szilárd szennyeződésektől tisztul meg a víz. Tehát biológiai, kémiai szennyeződések miatt még fel kellene forralni.

A víztisztítás más módját is megismerhettük a nap folyamán. Egy kb. 1 m²-es, dús növényzetű, napos helyet kellett keresnünk, amelynek közepére aztán egy bögre

rét állítottunk. Fontos szempont volt, hogy a talaj a bögre felé egy kicsit lejtson. Ezután leborítottuk az egész területet egy nejlonnal. Ehhez a módszerhez idő kell, akár órák vagy egy egész nap, a fáról lelógó növények párája cseppekben megjelenik a nejlonon, ami belecsepeg a bögrébe. Most csak néhány csepp jelent meg a nejlon felületén. Ez igen lassú módszer, de több, mint a semmi. Gondolom eső esetén is hasznosíthatjuk a nagyobb nejlon.

Gavin az előző napokban nyomcsapdát állított az erdőben. Egy nem egész négyzetméteres területen megtisztította, felásta, majd finoman elegyengette a talajt, így aztán megszemlélhettük, hogy milyen állatok jártak ott az elmúlt két napban. Ha jól emlékszem, találtunk őz nyomot és gyík nyomát. A diákjaim majd kijavítanak, kevésbé pontosan emlékszem.

Ebédünket ismét az erdőben költöttük el, a dagonyázóhely közelében. A lányok egy napsütötte területen, a fiúk az árnyas fák között pihentek és beszéltek meg a világ dolgait.

Rendkívül békés hangulatú órák voltak ezek, amelyekre jól esik visszaemlékezni, most, az év forratagában.

Ebéd után egy hatalmas sámándobbal és egy özláb dobverővel Gavin titokban felküldött a dombtetőre. Ösvény nélküli, gyér, de annál szúrósabb aljnövényzetben indultam el, amikor felértem, dobolni keztem.

Mint később számomra is ki-
derült, a diákoknak bekötött
szemmel kellett a hang után jön-
nie. Jónéhányan egymás után
jöttek, de mások valóban csak a
fülükre hagyatkozva indultak el
felfelé. Kidőlt fák, tuskés ága-
kon át, de mindenki elérte a célt.

Ezután hazafelé vettük az
irányt, de búcsúzóul még egy mű-
alkotást készítettünk az erdőben.
Egy szobrot, vagy egy képet kellett
produkálni a természetben talál-
ható anyagokból. Készült
szarvasszobor és indás kompozí-
ció. A többség a földön készített
képet. Megtisztítottak egy kis te-
rületet, majd ágakból keretet ké-
szítettek neki. Volt aki a háromdi-
menziós megjelenítéssel próbálko-
zott. Született itt őskori barlang-
rajz, tájkép tengerrel, hegyekkel.
Rajzolt fa tűlevelekből, a négy
elem. Mindenki kivétel nélkül al-
kotott. Azután visszatekintettünk
a hétvégére, és elbúcsúztunk egy-
mástól. Úgy érzem a diákoknak
nagyon jót tett a túra. Jövőre le-
hetőségük lesz folytatni, új, más
feladatokkal, esetleg szabadon
választott módon. Lehet, hogy
más érdeklődő számára is lehető-
vé válik a részvétel.

Máté meg is fogalmazta, hogy
itt nem kimondottan fizikai túl-
élésről volt szó, hanem igen erős,
lelki-spirituális oldala volt a két
napnak.

Ahogy Adél fogalmazott, a diá-
kok teljesen elfogadóak voltak,
mivel Gavin hiteles személyként
közvetítette számukra természet-
szemléletét.

Tapasztalatként kiemelném,
hogy a közösségépítésen túl, a
fent említett lelki-spirituális mi-
nőség átélése volt kiemelkedően
fontos a hétvégén. Gavin szerint
lényeges, hogy az élet ezen oldalá-
ról is szerezzenek tapasztalatokat
a diákok. Kaptak egy képet, egy
lehetőséget, amit eltehetnek emlé-
kükbe, és rajtuk múlik, hogy ez
majd néhány év, évtized után to-
vábbfejlődik, mint egy kis növény,
vagy emlékképként marad meg
bennük. Gavin Michel egyébként
Skóciában élő waldorf tanár, ő
maga is Waldorf-iskolába járt,
idén fejezte be az erdei iskola pe-
dagógusképzést. Rengeteget ki-
rándul, keresztül-kasul bejárta
Skóciát. Goethe-i természet-
megfigyeléssel is foglalkozik. So-
kat foglalkozott problémás kama-
szokkal, akikkel hasonló feladato-
kat végzett, terápiás céllal. A jövő-
ben szeretné, ha az itteni diákok
is egyre nagyobb számban része-
sülhetnének ilyen lehetőségben.

Köszönet a diákoknak az aktív
részvételért, s a felnőtteknek a
segítségért!

Dvorszky Anikó

ALULJÁRÓFESTÉS

Gödöllő városközpontjában gyalogosan közlekedve juthatunk a Hév-megállónál található hosszú aluljáróhoz. Ez év október 13-án nagy sürgés-forgás fogadta az arra közlekedőket.

A korábbi években az aluljáró kifestése az áprilisi Föld napja rendezvénysorozat része volt, és az esemény megszervezését a Kööröcsin Alapítvány vállalta magára. Az idén tavasszal az uniós elnökségi rendezvények, illetve az anyagi forrás hiánya miatt elmaradt program előkészítése és lebonyolítása ezúttal a Gödöllői Városi Múzeumhoz került.

Az új szervezők új koncepciót dolgoztak ki, mellyel időben

megkeresték az iskolákat. Az eddigi szabad témaválasztás helyett a barokk évhez kapcsolódva írták ki a témát. Kérték, hogy a megvalósítás előtt, mindenki mutassa be a tervét. Mi ezt komolyan véve, az előírt 10m hosszú falfelületre elkészítettük egy vázlatot, mely nagy tetszést aratott. Egyeztetünk a múzeumpedagógusokkal, hogy a szokatlanul nagy felület befestéséhez használhatunk technikai segítséget.

Csütörtökön reggel 8 órára elsőként érkezünk a helyszínre, és a később megjelenő iskolák képviselői legnagyobb megdöbbenésére 2 laptop és 2 projektor segítségével már dolgoztunk. „Ez család”- hallottuk többször a

hátunk mögött, de nem törődve az irigységükkel csak a munkára koncentrálni folytattuk a megteremtő munkát. Óriási élmény volt, ahogy egyre jobban előtűnt és formálódott a festmény. A diákjaink pihenés nélkül, a megadott délutáni határidőre befejez-

ték a fal dekorációját.

Büszkeséggel mutatom be a résztvevőket (ld. a képet az előző oldalon): Balázs Brigitta, Szabó Bogi, Szentmártoni Szófia és Zsófia, Farkas Áron a 12. osztályból, Lacza Fruzszi, Köhalmi Luca és Somodi Erik a 13. osztályból.

LISZT FERENC ÉS A KÉPZŐMŰVÉSZET

Ez év októberében sok iskola kapott felhívást a Liszt Ferenc emlékévként alkalmából megrendezésre kerülő országos diák-képzőművészeti pályázatra.

Iskolánkban a 7. osztály átfogó jelleggel közelítette meg a témát – Tápai Dóra énektanár Liszt zenei életművével ismertette meg a diákokat, én pedig rajzórán, zenehallgatással inspirálva kértem a diákokat egy, a művésszel kapcsolatos kép létrehozására. Sok szép mű készült el, melyeket postára adtam – majd a következő feladatra koncentrálni elkezdte az egésztől. Annál nagyobb örömmel olvastam az értesítést, melyben egyik diákunk, Zsóka Lajos, közismert becenevén Ludde neve szerepelt a díjazottak között!

November 26-án, szombaton a budakeszi Erkel Ferenc Művelődési Központban, ünnepélyes keretek között megrendezett díjátadón, a nagyközönség előtt dicsérték meg Luddét. Az ország 25 telepü-

léséről több mint 300 műalkotás érkezett, és ezek közül választották ki az ő munkáját is. Emléklappal és értékes nyereménnyel jutalmazták a mindig szerény, de annál büszkébb fiatalembert. Ezúton is gratulálunk Luddének és kívánunk neki további sikeres alkotómunkát!

A felső tagozat követelményrendszeréhez való felkészülés részeként, mintegy a portfóliós munka előszobájaként, a kilencedikes gyerekek – talán mostmár hagyományosan – ún. könyvtár sávban vesznek részt. Röviden ez annyit jelent, hogy egy tetszőlegesen kiválasztott témából el kell készíteniük egy 20-30 oldalas dolgozatot, mely munka során leginkább a gyűjtőmunkán, a szelekción és a rendszerezésen van a hangsúly. Mindeközben megismerkednek – részben vagy teljesen új aspektusból – a gyűjtés lehetőségeivel, az internet és a könyvtár célirányos használatával, az ezek által nyújtott egyéb, kevésbé ismert lehetőségekkel. A munka során szintén nagy hangsúlyt kap az önállóság: a gyerekekre majdnem teljesen rá van bízva az, hogyan akarnak dolgozni, és milyen időbeosztással. Utóbbi (is) rengeteg tanulságot hordozott.

Az internet és számítógép adta lehetőségekkel Scharnitzky Miklós matematika és informatika tanárunk volt segítségünkre, a Gödöllői Városi Könyvtárban pedig Fóthy Zsuzsanna kedves és lelkes vezérlete, „könyvtár órája” segített alaposabban megismerkedni annak módjával, hogyan lehet az intézményben eligazodni, és miért érdemes oda ellátogatni (akár rendszeresen). Ennek nyomán lelkes beiratkozási „hullám” indult meg a gyerekek

között, és voltak olyanok, akiket már másnap viszontláthattunk a helyszínen, jöllehet ez már nem volt kötelező.

A sáv lezárásaként a gyerekekkel közösen fogalmaztuk meg, mire is volt ez jó. Következzen tehát az, ami akkor a táblára került:

Arra volt jó, hogy:

- tapasztalatokat szerezzünk
- képességek fejlődjenek
- megtanuljuk használni a könyvtárat
- tudjunk szelektálni a gyűjtött anyagban
- jobban megismerkedjünk az internethasználattal
- értékrend alakuljon ki
- jobban gazdálkodjunk az idővel.

Mit tanított?

- számítógép- és szövegszerkesztő használat
- célirányosság
- előre gondolkodás
- önismeret
- saját képességek felmérése, felismerése.

Mire tanított?

- véleménykifejtésre
- esztétikumra
- jó idő- és energiagazdálkodásra
- tudatosságra
- mérlegelésre.

BESZÉLGETÉSEK "FÉSZEKHAGYÓKKAL"

Interjú

VIDÁKOVICH EMESÉVEL

Mikor érettségiztél? Milyen átlagol?

2006-ban érettségiztem, „jó” eredménnyel.

Érettségi után hová vezetett az élet?

Érettségi után még keresgéltem egy darabig, sok helyen dolgoztam, és elkezdtem egy OKJ-s képzést, egy multimédiás iskolát is. Kerestem az utamat, de közben tartottam a kapcsolatot Horváth Györgyivel, sokat euritmiáztunk. Két évvel az érettségi után lehetőséget kaptam, hogy az euritmia képzés második évfolyamához csatlakozzam. Végül így oda felvételiztem, és az elmúlt három évet ott töltöttem, szinte éjjel-nappal. Egy darabig még folytattam mellette a multimédia szakot, de később félbehagytam. Annyi haszna volt az ott tanultaknak, hogy most én kezelem a képzés weboldalát és készítem a prospektusait.

Hol tartasz most az euritmia-képzésen?

Nyáron volt Dornachban (Svájc) a záróvizsgám, most a pedagógiai gyakorlatokat töltöm, illetve azokból vizsgázom. A gimnáziumi próbatanításom például itt lesz Gödöllőn, Horváth Györgyinél. Veresegyházon és Szekszárdon pedig már alsó osztályosokat tanítok.

Svájcba kellett utaznod, hogy vizsgázhass?

Igen, mert onnan kapjuk a diplomát. Nyáron az egész világról összegyűlnek a végzős euritmisták, hogy részt vegyenek a záróvizsgán, idén 99-en voltunk, de ennél jóval többen szoktak lenni. Egy bizottság előtt folyik a vizsga, a csoportok együttes munkáját és az egyének eredményeit is értékelik.

A diploma megszerzése után tanítani szeretnél?

Jelenleg hetente két napot tanítok, de nagyon fontos számomra a művészi munka, járok vissza a képzésre, és az Artemis művészcsoport munkájában is részt veszek. Az, hogy teljes állásban eu-

ritmianátár legyen-e, nehéz kérdés. Épp a Waldorf iskolai múltam által láttam bele a tanári munkába, ami sok készüléssel, konferenciákkal jár, s ami napközben, órákon történik az tovább munkál a tanárban, legyen az jó vagy rossz. Sok küzdelem van benne, persze sok szépség is. Elhatározás kell ahhoz, hogy egy Waldorf iskolához teljes állásban kapcsolódjon az ember, hogy szerves része legyen a mindennapoknak, az ünnepeknek, részt vegyen az egész körforgásban. Most könnyebbség számomra, hogy két iskolában tanítok, mert egyiknek sem vagyok szoros része, de mégis mindkettőhöz kapcsolódom. Lehet, hogy ez megváltozik, hisz fél éve még magára a tanításra sem tudtam gondolni. Talán fokozatosan szorosabbá válik egy iskolával a kapcsolat, vagy megtalálom azt a helyet, amihez szívesen csatlakoznék, de most még nagy bennem az ellenállás.

Miért pont az euritmia?

Sokat gondolkoztam ezen én is. Egész kicsi korom óta sokat táncoltam, többféle táncot tanultam, szerves része volt mindig az életemnek, de mélységében egyik sem ragadott meg. Szép dolog, ha táncol valaki, de a táncban a kultúra többi része nem kap hangsúlyt, még a zenének is inkább csak a ritmusát, hangulatát ragadja meg. Az euritmia mozgás-

művészet, nem tánc, de szerves része az irodalom és a zene is. Már az iskolában is nagyon szerettem az euritmiát, de ez a képzésen még jobban elmélyült, s ott derült ki, miért lett az én utam, miért talált meg. Sok mindenben segített, például felnőnöm, hisz nem csak a mozgást adta, hanem szellemileg is sokat kellett fejlőd-nöm, tanulnom.

Szerinted fontos egy gyereknek, egy felnővekvő diáknak az euritmia?

Igen. Főleg a kicsiknél látom, hogy a koncentrációs gyakorlatok sokat segítenek, mozgásuk kevésbé lesz szögletes. A lényük szintén egész másképp fejlődik, ha mindaz, amit például egy főoktatáson vesznek, átélik az euritmiával is. Ha mondjuk számolás vagy geometria van, azt megjelenítik a térben is. Fontos, hogy több oldalról nézzenek egy feladatot. Így a tanultakról mélyebb élményük is lesz, és jobban megmarad bennük, ha ezt megkapják, s ha el tudják fogadni, a későbbiekben is nyitottabbá válnak a világra.

Tudnál mondani példát erre a saját életedből?

Konkrét példa nem jut eszembe, de mindaz, amit látok, hallok, tapasztalok a világból, például ha meghallgatok egy előadást, azt más szemlélettel, több szempontú látásmóddal igyekszem figyelni,

azt gondolom más mélységben hat rám.

Hogyan emlékszel vissza a Waldorf iskolai éveidre?

Általában véve jó emlékeim vannak. Az első négy osztályt nem Waldorf iskolában végeztem, egyáltalán nem ideális tanárokkal és diákokkal. Nagyon nehéz időszak volt ez az életemben. Itt az iskolában hosszú évekbe telt, amíg ezeket a gátakat, félelmeket sikerült leküzdenem, s ebben sok segítséget kaptam. Ha nem Waldorf iskolába kerülök, akkor biztosan egészen más felnőtt válik belőlem, nem tudtam volna a szorongásaimat így leküzdeni.

Milyen hátrányát látod annak, hogy Waldorf iskolába jártál?

Nem tapasztaltam semmiféle hátrányt, de ehhez hozzájárul az is, hogy olyan utat választottam, amiben a Waldorf iskola erős. Lehet, hogy ha egy reál tárgyat választok, akkor kezdetben többet kellett volna tanulnom, de euritmistaként nekem csak előnyöm származott belőle.

Hogy érzed most magad a nagyvilágban?

Jól, nagyon jól. Most, hogy elkezdtem a tanítást, úgy érzem, más szintre jut bennem az euritmia is. Nagyon sokat hallgattam eddig és zártam magamba, és most kezdtem el kifejezni mind-

azt, amit eddig tanultam. Ezzel az életemben is egy más szakasz jött el.

Nem érzed úgy, hogy itt az iskolában bekerültél egy burokba, és még mindig ugyanez a burok vesz körül?

Nem, hiszen a képzés mellett is dolgoztam, irodai munkát végeztem, és ott is megálltam a helyem, senki nem gondolt „elvont” embernek. Az, hogy most ebben a közegben vagyok, nyilván ápol és burkol egy kicsit.

Szerinted jó döntés, ha egy szülő Waldorf-iskolába adja a gyermekét a mai világban?

Igen, éppen azért, mert olyan sokrétű lett a világ, hogy az embernek sok mindenhez kell érteni. Egy Waldorf iskolában felnőtt gyerek alkalmasabb lesz ennek a világnak a megragadására, mert sokrétű oktatásban részesül. Ha nincs erősen korlátozva, akkor sok mindent hamarabb fog elfogadni, jobban tud majd alkalmazkodni, rugalmasabb lesz. Annyi minden van a világban, amire egy iskola nem tudja felkészíteni az embert, csak ha rugalmassá, befogadóvá neveli. Sokan be fogják látni, hogy épp ez az előnye ennek az iskolának.

Mit mondanál nekem, ha alsó tagozatos szülő lennék, és aggódnék a gyermekem jövője, érettségije, továbbtanulása miatt?

egy Waldorf iskolást.

Azt mondanám, hogy nem baj, ha egy gyerek nincs egész kicsi korától beleszorítva a verklibe. Ha szabadabban, játékosabban tanítják, akkor egészségesebben fejlődik majd, s amikor kell, jobban fogja befogadni az intellektuális dolgokat. A teljesítmény központúság a fiatal felnőttkorra jellemző. Ráadásul elég eredmény bizonyítja, hogy itt is le lehet érettségizni, és innen is be lehet kerülni nagyon jó egyetemekre. Nincs akadály annak, hogy bárhová felvegyenek

Mit tudsz az osztálytársaidról, ők hogy állják meg helyüket az életben?

Van aki most végez egy egyetemi, vagy főiskolai képzést, van aki már dolgozik, de úgy látom mindenkinek megvan a célja, az elképzelése a jövőjéről.

Köszönöm a beszélgetést, és sok sikert a jövőre!

*Új világosság jelenék, ó tévelygés csendesedék;
Isten igéje jelenék, újonnan nekünk adaték.*

*Evangéliom erejét, Krisztust, áldott szent Igéjét,
Atya Isten nagy jó kedvét, megmutatá ő kegyelmét.*

*Kit sok száz esztendeiglen eltitkolt volt Atya Isten
Mint megmondá jövődőlven Ámos próféta könyvében.*

*Ezt a mi hitetlenségünk és nagy telhetetlenségünk,
Érdemlette tévelygésünk, emberbeli reménységünk.*

*Igaz az Isten Igéje, kivel él ember elméje,
Kinek megmarad ereje és el nem vész ő reménye.*

Kolozsvár, 1744

Forrás: Batthyány-kódex (XVI. sz.)

KITEKINTŐ

Kai Ehlers

A TÖRTÉNELEM HOSSZÚ HULLÁMAI

Hogyan léphetünk fel az emberi krízisek burjánzása ellen?

Németország / Hamburg, 2011 júliusa. A sajtó szalagcímei: „Az amerikai állami tartozás mértéke: táplálja a turbulenciáktól való félelmet” – „Lezárult a második bank stressz vizsgálata” – „Itália takarékosági csomagja vette az első akadályt” – „Az államok tartozási krízise üldözi a politikusokat” – „Papandreu elveszti választóit”.

Krízis mindenütt. A jelentések megemlítik: Az EU azon töri a fejét, hogyan lehetne a Hitelminősítő intézeteket szétverni? Mert Európa nem engedheti meg valutája, az Euró veszélyeztetését, három amerikai magáncég részéről. Fel lehetne például szólítani az USA-t, hogy ebből a három cégből csináljon hatot, vagy hozzanak létre független európai, vagy ázsiai hitelminősítőket.

Az egész nagyon határozottan hangzik, de végül ez az ördög kiűzése lenne; Belzebub által. A hitelminősítők (befektetési tanácsadók), ugyanis a kamatok maximalizására specializálódtak, me-

lyek örületes spekulációs hajszát szítanak, ami újabban már egész államokat dönt romba. (Görögország)

Időközben Japán is „további bizonytalanságokat” jelentett be. Fukushima következményeként az emberek már nem is mernek kimenni a házból Geiger számláló (sugárzásmérő) nélkül. Kadhafi az orosz diplomaták szerint Tripoli levegőbe repítését igéri, ha azt elfoglalnák a lázadók. Kenyában egy 800 ezer ember befogadására alkalmas menekülttábornak építenek. Afganisztánban Karsai elnök testvérének temetésén merényletet követtek el az elnök ellen. Bombay belvárosában 3 bomba robbant. Medvedjev orosz elnök sokadszor jelenti be: az ország képtelen a túlélésre, ha nem modernizálják. Merkel kancelláraszszony Afrikába utazik, hogy ott egy energia partner-kapcsolatot alapítson. A német RWE, és az orosz Gazprom energiakonszernek szerződést kötnek egy közös energia-jövőért.

Mindez egy nap alatt történt.

Legkésőbb egy hónap múltán, ezek a hírek már mind elavultnak számítanak. Mindennapossá váltak a hírek az Arabelion-ról. Ami egy (netán két) évvel ezelőtt történt szenzáció, arra már nem is emlékszünk. Alig történik említés az iraki, naponta megeső véres merényletekről.

De az aktuális tartozási krízis jelentései között, már csak

„sápadt” jelentések esnek a világ-gazdaságot pár éve megrázó pénzügyi válságról is. Jelentéktelenné vált G. W. Bush „hadüzenete” a 200.1 szeptember 11.-i események után. Osama bin Laden megölése is csak rövid időre villantotta fel ennek emlékét, bár Bush követője is követi elődje nyomait.

Végtelenül réginek tűnnek a Peresztrojka évei, melyek beindították a háború utáni „rend” megváltozását. Hol a kubai krízis? A félelem egy atomháborútól? A berlini fal építése? Netán a II. világháború? Az orosz forradalom? Vagy akár a francia?

Megállok a felsorolással. Aki követte, felteszi a kérdést: mi történik ma? Melyek a történelem rövid és melyek annak hosszú hullámai? Mi lesz abból, amit ma megfigyelhetünk? Aki a mai eseményeket tisztázni szeretné, annak először rendeznie kell azt,

Price Márton -12. osztály

ami elhangzik.

Mi köze Kadhafi kijelentései-nek a japán krízishez, mi az indiai bombák és az orosz modernizálás között az összefüggés?

Ha eléggé fölé emelkedünk az eseményeknek, akkor egy anarchista történetet látunk, ami az emberiség háta mögött zajlik. Persze egyes dolgok jól felismerhetők a helyi vagy akár globális eseményeket illetően.

Meg is lehet nevezni néhányat. Ilyen az USA hegemoniára való törekvése, mely már túl van a csúcspontján, de minden erővel meg akarja tartani hatalmát. Innen nagyon sok szálat mozgatnak.

A globális játékban azonban nem minden „játékos” engedelmeskedik ennek az USA stratégiának. Eurázsia hatalmai: maga Európa, Oroszország, Kína, stb. És vannak újak is Ázsiában, Afrikában, Dél-Amerikában, Ausztrá-

liában, stb., melyek az európai gyarmatosításból léptek elő. Olyan „masszát” ad ez, melyben nem egységes akarat érvényesül, hanem ami különböző, önmagában ellentmondó mozgásokat eredményez. A kapitalizmus és a globalizáció, csak szavak erre az önmagát mozgásban tartó folyamatra. Ebben a tőke megtartása, a kamat és a kamatos-kamat hatarozza meg, fonja át az egész gazdaságot.

Tiszta káosz ez, mely feltartóztathatatlanul megy a szakadék felé? Igen, sok minden szól emellett, és a végórák hangulata egyre érezhetőbb lesz, ha a próféciákat elfogadjuk. Igen, a tökéletes társadalom tervezése eddig sikertelen volt, vagy csak rövid ideig állt fenn, és ellentétébe csapott át. A tökéletes társadalom tervezése legutóbb a Szovjetunió felbomlásával végződött, az utolsó előtti pedig Hitler Németországának bukása volt, 1945-ben. Mindkettő „az új ember” nevelése, megalkotása volt. Mindkettőben az ipari társadalom érdekei álltak, mely igényelte ezt az „új embert”. Az első világháború sokkja volt ez, melyben a technika nagy szerepet játszott, olyan mechanizmussá vált, melyben a profit maximalizálása legyőzte magát az embert. A lövészárkokban az ember már csak töltelék volt, a technika vált igazán fontossá.

A gép mindenhatósága kezdődött el, az embert elsodorta az automatizálás, maga alá temetve az emberi értékeket. Az egészet a

profit hajtotta, hajtja. A technika burjánzása, uralhatatlansága Fukushima esetében ismét megmutatkozott.

A történelem egyik „leghosszabb hulláma” ez, amivel ma dolgunk van. Ennek kiinduló impulzusa az élet értelmében keresendő: ma ezt a technikairól a morálisra áttérő fejlődésnek kell követnie. Ebben lehet megtalálni a dolog értelmét. A háttérben ugyanis felismerhető, hogy az emberiségnek eddig nem sikerült társadalmi felépítésére teremtő, a jövőbe mutató választ találnia.

A fasizmus és a sztálinizmus is az örületbe vezettek. Ma az a kérdés, hogy az ember azért él-e, hogy fogyasszon vagy azért, hogy önmagát megvalósítsa? Ma ezzel birkózunk. A helyenként észlelhető anyagi dűskálás mellett, milliók éheznek. A „mechanizmusok” helyett, az egyes ember támogatása kell, hogy célt adjon. A kihívás: individuálisan szociális. Hat milliárd emberről van szó. Holnap már hét...

Megjelent: Das Goetheanum, 2011. július 30.

Fordította: Orosz Iván

90 ÉVES A WELEDA

Akik valami miatt a Waldorf iskolát választják, azokban talán előbb-utóbb megszületik egy olyan igény, mely által az élet egyéb területein is szeretnének valamilyen módon továbblépni a ma szokványos termékek, eljárások használatán. Ilyen módon tehát lehet, hogy a Waldorf pedagógia emberképére alapozva szeretnék pl. a felnővekvő emberben a saját erők kifejlődését és megerősödését jobban elősegíteni. Lehet, hogy ennek érdekében elkezdenek szakítani a mesterséges kozmetikumok és gyógyszerek használatával, lehet, hogy másképp szeretnék elősegíteni gyermekeik felnőtté válását, ill. egész későbbi életük megalapozását. Van olyan cég – nem is egy – Magyarországon, mely termékeit – többek között – ezen célok szolgálatában állítja elő és forgalmazza. A legelső ezek között a Weleda cég, amely immáron 90 éve állít elő az emberi fejlődést és egészséget másképpen szolgáló készítményeket, ill. használ ehhez illeszkedő eljárásokat. Az antropozófus (gyermek)gyógyászat, a Waldorf élet fontos szereplői ezek a termékek, melyek minőségében nem vallanak szégyent (sőt!) a mai piacon. Akik próbálták már ezeket, azok szívesen vállalják az áldozatot is azért, hogy később is ezeket vehessék igénybe. A Weleda 90 éves fennállásának évfordulójára álljon itt néhány bekezdés, melyet a Weleda Magyarország honlapjáról, a cég engedélyével vettünk át.

Türkössy Szilárd

Vezérelvek

Az elérhető jövőért dolgozó modern, és az antropozófiára támaszkodóan tradicionális vállalkozás. Ez a Weleda AG. (Antroposz = ember, szófia = bölcsesség.) Munkáját 1921-ben kezdte, saját laboratóriumával és gyógynövény kertjével. Mára Európa vezető natúrkozmetikai termékeket előállító cégévé fejlődött, (mely egyben az Antropozófus medicina gyógyszereinek előállításában a világ legnagyobb gyára). A Weleda mint az egész világon tevékenykedő vállalkozás az ember egészségének megtartását, erősítését szolgálja.

Felhasználók

A Weleda felhasználóival, kereskedelmi partnereivel, munkatársaival hosszú távú, a kölcsönös érdeklődésen és megbecsülésen alapuló kapcsolatot igyekszik felépíteni és fenntartani. Az cég áru kínálatát a felhasználók igényei szabják meg.

Kommunikáció

A tudatos vásárlás, a világos, korrekt információ a cél. A Weleda sohasem próbál egyoldalúan a vásárló "tudat alattijához" fordulni. A Weleda fellépése, az árukról

történő ismertetések célja, hogy a vásárló, a felhasználó szabadon, maga dönthesse arról, milyen teljesítményt nyújt az előállító cég.

Minőség

A Weleda szigorú minőségi előírásai a világ bármely pontján található termelő- vagy előállító részlegére egyaránt vonatkoznak. Ezek megfelelnek az érvényben lévő általános és specifikus előírásoknak, és a cég elveinek egyaránt. A Weleda tevékenysége 1997 óta megfelel a nemzetközi ISO 14001 normának, valamint négy alkalommal az európai EMAS is validálta. A termékek megfelelnek a legmagasabb minőségi követelményeket támazstó független kontroll szervezeteknek, jelenleg többek között a BDIH és a Na True előírásainak.

Fenntartható fejlődés

E célt az emberiség a régi időkben ismerte, és magától értetődő módon betartotta. Mikor az emberben már az önzés is kezdett megmutatkozni, akkor kezdték a fenntartható fejlődés elvét írásba is foglalni. Erre egyszerű és érthető példa az egyik elzászi kolostor regulájában található törvény 1144-ből: "Csak annyi fát vághatunk ki, amennyi magától pótlódik." Az évszázadok során lassan elfelejtettük e bölcsességet. Sajnos mára a Föld oly mértékű kizsákmányolásáig jutott el az ember, hogy bolygónkat már igen szigorúan óvni kell. Ha nem teszünk, utódaink számára megszűnik az emberhez méltó élet lehetősége. Ezért a Weleda célja kizárólag olyan irányú fejlődés, amely a jövőt ilyen szempontból is biztosítja.

Zsuzsanna Árisz -12. osztály

Természet- és környezet-védelem

A Weleda tevékenységével hozzá akar járulni a Föld életének, az élővilágnak az egészségéhez. Ezért a gyógynövénytermesztésben a szigorú biodinamikus termelést alkalmazza. A vadon gyűjtött növényeket ökológiaailag védett területről gyűjti, a legmesszebbmenőkig figyelembe véve a fajták

védelmét, ökológiai egyensúlyát. A termékek kizárólag természetes anyagokból állnak, az előállítás során a termékeket és a természetet kímélő eljárásokat vesznek igénybe. A cég működésében saját természetvédelmi politikával rendelkezik, melynek része az újrahasznosított papír alkalmazása, a zöld energia, a gyár vízzel való természetes hűtése és fűtése, klíma neutralizációs stratégia és így tovább. A Weleda elveinek megfelelően semmiféle tevékenységével kapcsolatban nem történhet állatkísérlet. A Weleda minden dolgozója tisztában van a természet védelmének, jövőjének jelentőségével. A cég törekszik egyre bővülő vásárlói körének ilyen irányú felelőssége erősítésére illetve felébresztésére, hiszen e téma mindnyájunk személyes felelősségétől függően alakul a jövőben a jó, vagy a rossz irányában.

Gazdasági célok

Az ember bölcsességéből származik az az elv is, hogy a vállalkozás pusztán a tisztességes haszonra, a világ bármely pontján található munkatársainak megbecsülésére, a tőle megszokott minőség fenntartására, a fair trade elveinek betartására törekszik.

A termékek előállítási kritériumai

A Weleda natúrkozmetikai termékeinek előállítása nagyon gondosan, szigorú feltételek közt történik. Ez érvényes a nyersanyagok termelésétől, a termékek előállítá-

sán át egészen a csomagolásig, tárolásig. A testápolók nyersanyagai minőségi követelményeiben a Weleda az igen szigorú, a saját gyógyszereivel szemben állított minőségi követelményeknek felel meg. Mintegy 90 éve a Weledának a következő vezérelvek szerint kell működnie:

A termékek fejlesztése: orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek, szülésznők, ápolónők, kozmetikusok segítségével történik az Antropozófia emberképe alapján. Sem a termék előállítása, sem fejlesztése kapcsán nem történnek állatkísérletek.

A nyersanyagok: tisztán természetes anyagok lehetnek. Sem szilikon, sem parafin, sem ásványi olaj lepárlási termék nincs a készítményekben.

Segédanyagok: a Weleda tartózkodik a szintetikus tartósítószer-ek, színező- és illatanyagok felhasználásától. Minden terméket úgy fejlesztettek ki, hogy nincs szükség ezek alkalmazására. A felhasznált emulgeáló szerek és tenzidek (melyek például a samponokban nélkülözhetetlenek, hisz ezek nélkül a sampon szappan lenne) kizárólag növényi eredetűek.

Illatanyagok: a termékekben illatosításra kizárólag természetes illóolajok használhatóak.

Szabó Zoltán

BESZÁMOLÓ

A WELLDORF KÖZÖSSÉGI ÁRUHÁZ

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRÓL

November 17-én került sor a Well-dorf Szövetkezet első bio-natúr-öko áruházának ünnepélyes megnyitójára a Well-dorf Községi Áruháznak helyt adó, XVI. kerületi Nagycice Üzletházban.

A nagy érdeklődésre számot tartó eseményen a vendégek megismerhették a magyarországi Waldorf iskolák és óvodák közös vállalkozása létrejöttének és működésének hátterét. A Welldorf Szövetkezet egy társadalmi vállalkozás, mely azzal a célkitűzéssel jött létre, hogy stabil gazdasági alapot biztosítson a civil szervezetek által fenntartott, folyamatos forráshiánnyal küzdő Waldorf oktatási intézményeknek. A vállalkozás mind vezetésében, mind tulajdonosi szerkezetében eltér az általánosan megszokottól: a tulajdonrészről független egyenlőség, a testvériségen alapuló tökehozzájárulás és az önérték háttérbe helyezése a közérdekkel szemben csak néhány az újszerű megközelítések közül.

Szabó Zoltán szövetkezeti elnökök köszöntőjét követően Horváth Györgyi, a Gödöllői Waldorf Gimnázium és a Budapesti Euritmia Akadémia tanára és Boda Henri-

ett a Gödöllői Waldorf Iskola érettségiző diákja látványos euritmia bemutatót tartott, mely során a hely az euritmia nyelvén egy "néma áldásban" részesült.

Az előadás után Kovács Péter, a XVI. kerület polgármestere - miközben méltatta a Waldorf iskolák hiánypótló mivoltát és kiemelte a poroszos oktatási rendszerrel szembeni előnyeit - hivatalosan is megnyitotta a Welldorf Községi Áruházat.

A rendezvény az üzletházban berendezett Nagycice helytörténeti kiállítás megnyitója is volt egyben. A régi fényképek, korabeli térképek, újságcikkek méltó emléket állítanak a településrésznek, mely történelmi fejlődésének áttekintéséről Szabóné Simó Anikó, a Maconkai Orosz László Galéria vezetője tartott érdekfeszítő előadást.

A műsort Ollé Sándor biopék előadása zárta, aki a bio táplálkozás előnyeiről, a biotermékek előállításáról, illetve a "bio" fogalmával kapcsolatos félreértésekről beszélt. A "bio" egyik legfontosabb ismérvének tartja, hogy a termelés minden tekintetben harmóniában történjen a természettel.

A rendezvény jó hangulatát tovább emelték Méhes Csaba

pantomimművész fergeteges jelenetei, melyek hatására a közönség soraiban a nevetéstől szem nem maradt szárazon.

A jelenlévők nagy meglepetésére, a rendezvényt követően lehetőség nyílt a helyszínen megkóstolni, illetve kipróbálni az áruházban rendkívül széles választékban és a Szövetkezet által megalkotott "FAIR PRICE" árstratégiának köszönhetően kedvező áron forgalmazott különböző bio finomságokat és biokozmetikumokat.

További részletek és webáruház:
www.welldorf.hu

A TIZENHÁROM SZENT ÉJSZAKA

Jegyzet Walter Johannes Stein 1931. December 20-án, Arlesheimban tartott előadása nyomán

Dec. 24. Ádám-Éva napja	Szűz	December. 25.: Mérleg anti-
Dec. 25. Karácsony napja	Mérleg	pátia és szimpátia között. Az
Dec. 26. István	Skorpió	„ingerlékenység” régiója. Mihály
Dec. 27. János evangélista	Nyilas	tartja a világ-mérleget, és ameny-
Dec. 28. Betlehemi gyermekgyil-		nyiben odatekintünk rá, megéljük
kosság	Bak	Krisztus születését (Krisztus előtti
Dec. 29. Jonatán	Vízöntő	időkben a Horus-gyermek születé-
Dec. 30. Dávid	Halak	sét). Lelki gyakorlat erre a máso-
Dec. 31. Szilveszter	Kos	dik éjszakára: ítéleteinket helye-
Jan. 1. Jézus névadója	Bika	sen alakítani; higgadtság, nyuga-
Jan. 2. Menyhért	Ikrek	lom.
Jan. 3. Gáspár	Rák	December. 26. „Kívánság”
Jan. 4. Boldizsár	Oroszlán	régió. Fontosabb erény: kitartó-
Jan. 5. Simon	Szűz	erő. Szent István napja. A legenda
Jan. 6. Epiphania,	Jordán-	erre a napra szentet tett, akinek
keresztelő	Mérleg	élete és megnyilvánulása az oda-
		hallgatás erényét különösen kife-

A 13 Éjszaka lelki fokozatokat ábrázol. Az első hét a lélek világának régióin vezet át, a következő öt pedig a szellemi világ régióin.

December. 24.: Az „égető vágy” jelentkezik az emberben, a kísértés. Ádám és Éva ünnepe. Régebben a feldíszített Paradicsom-fát körbehordozták az utcákon. Az emberben lévő kígyó a Szűz által lesz eltaposva. Az étertest harcban áll az azstráltesttel; lazább lesz, kitágult, és aki ezt megéli, így szól: Remény van a szívemben. A remény, az étertest tágulása, ez egy szabaddá válása az étererőknek, amivel másoknak adni tudunk, amit elajándékozhatunk, élénkítve másokat.

jezően mutatja. Skorpió.

December. 27.: Nyilas. A Nyilas csak önmagát látja. „Kedv és kedvetlenség”, aki csak ebben él, nem tud önmaga fölé emelkedni. Monádizmus. (A tizenkét lehetséges filozófiát is ezen a napon rendezhetjük el.)

December. 28.: „A lelki fény régiója”, tiszta beragyogás, odasugárzás. A Bak különös kapcsolatban áll a szívárvánnyal. Az Álomlegendában a Gjallar-híd a szívárvány, de a szellemiben csak három színe van, a három életerő: gondolkodás, érzés, akarat. Az ártatlan gyermekek elpusztításának napja (Heródes által). Erény: sajnálat érzés. A sajnálat összeköt

elevent és holtat.

December. 29.: „Tevékeny lelkielő”. Imádkozhatunk mások sikeréért. Jonatán.

December. 30.: „A lelkiélet régiója”. Kiegyezés a sorssal. (Megadom magam a sorsnak.) Dávid.

December. 31.: Szilveszter találkozik egy varázslóval, aki egy szóval megöl egy bikát; Jézus-Krisztus nevében feltámasztja. Bika – saját, alsóbb lelkierőnk képe, melyet nem csak le kell győznünk, hanem egy magasabb szolgálatába is kell állítanunk. Itt találkozik a küszöb Nagy Őrével. „Én nem csak magamat akarom megváltani, hanem boldogítani fogok másokat is.” Idős éveiben megéli az ember, mi gátolja, akadályozza; a háromkirályok napjáig tartó idő egy beavatási út képmását tárja elénk.

Január. 1.: Jézus-Krisztus névadójának ünnepe. Felszólítás: megszentelni a nevet (Szenteltesék meg a te neved!). Vigyázni a nyelvünkre, a beszéderőket a gondolkodás kontrollján keresztül helyesen, igaz módon irányítani! (Ezt a hat napot a „Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez” hat kontrolljában találjuk.

Január. 2.: Arany. Menyhért napja. Ikrek, a perzsa kultúra jegye. Helyes módon dönteni: a cselekedet kontrollja.

Január. 3.: Gáspár. Tömjén (indiai kultúrkorszak). Hasznosság.

Január. 4.: Boldizsár.

Mirrha. Nagylelkűség, pozitivitás. Elsőként Zarathusztra ismerte fel ezt a tizenkét erőt. Ez az áramlat élt tovább a Gnózisban. Ez adja a legtöbb információt is a két utolsó napról.

Január. 5.: az Erzsébetre és Máriára való emlékezés napja; a meg nem született János és Jézus beszélnek egymással. A megszólaló asztrálistest találkozik a megszólaló étertesttel. „Igazság” és „odaadás”, Manas és Buddhi találkozása.

Január. 6.: Epiphania egyenlő jelenség, megjelenés. Amit az Éjszakákon elértünk, azt hozza el a megjelenés majd. (A megjelenés az éjszakákon elérték eredménye.) János és Jézus találkoznak egymással, „öröm” és „igazságosság” találkoznak. Harmónia. A két utolsó nap már többé nem csak az egyes emberre vonatkozik, hanem a szociálisra. A teljességében kifejlődött tizenkét erő a tizenkét szirmú lótuszvirágot jelenti; ez a Krisztus-rózsa.

Papírgyűjtés, szovátai út és „Csintekerintő”

Mindenkinek köszönöm, aki a papírgyűjtésben vagy a szovátai út támogatásában részt vett! Az előző hasznát a madarak már élvezik, szinte folyamatos forgalom van mindegyik etetőnél. Tavasszal pedig a befolyt pénzből megerősítjük a Madárbarát Kert táblákat. Szovátán Bőjte Csaba gyermekotthonában most is nagy örömmel fogadták a ruha és játék adományokat, az összegyűlt pénzből pedig gyümölcsjoghurtot vettünk minden gyermeknek. Nagyon bátrak voltak a fogászaton is, öröm őket gyógyítani. Hálás vagyok Nektek, hogy ilyen nehéz anyagi helyzetben is támogatni tudtátok ezt az utat!

Ajánló: Egyik kedves páciensem, „az év folkéneke” és Kodály Zoltán emlékdíjjal is kitüntetett Bognár Szilvia új CD-jét, a „Csintekerintő”-t ajánlom figyelmetekbe! Biztosan nem csalódtok benne, ha szeretitek a magyar népdalokat és Weöres Sándor, Nagy László, Kányádi Sándor verseit! Ráadásként a borítóban két füzetecskét is találtok. Ld. még: www.bognarszilvia.hu. Tőlem is rendelhető: telefonon (+36 20 944 6757); emailben (dr.dobos@fiziodent.hu).

Áldott karácsonyt mindannyiőtoknak! Dobos Péter

Meseházi Hírek A Szadai Waldorf Óvodából

Következő témánk: az iskolaérettség. Minden érdeklődőt szeretettel várunk 2012. január 12-én 17:30-tól óvodánkba egy előadásra-beszélgetésre. Vendégünk és beszélgetőpartnerünk Héjja Zsuzsanna, a gödöllői Arany-Árnika Pedagógiai Központ egyik alapítója és szakembere lesz.

Óvodaépületünk már lassan-lassan elkészül, közösségünk pedig folyamatosan erősödik, egyre aktívabban részt tudunk venni a falu életében. Így indultunk a Civil Liciten is, és az óvodánkat fenntartó alapítványt pályázati úton beválasztásra került azon 15 civil szervezet közé, amelyek részt vehetett a november 17-én a Néprajzi Múzeumban megrendezésre került Civil Liciten. Összesen 9 szolgáltatást vásároltak meg tőlünk a jelenlévő cégek. Aktuális programjainkról, tevékenységeinkről, elérhetőségeinkről a honlapunkon tájékozódhatnak: <http://www.szadaimesezahovi-waldorf.hu>.

Meghívó

Az Erzsébet Királyné étterem tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait 2012. január 12-én (csütörtökön) 18 órára Toll Tünde gyapjúművész „Gyermekeinknek” c. kiállításának megnyitójára.

Köszöntőt mond: Dunavölgyi Illés, vendéglátás szervező

A kiállítást megnyitja: Kolozsvári Zita, költő

Közreműködik: Török Máté, ének és gitár

Misztrál

A kiállítás megtekinthető 2012. február 26-ig, az Erzsébet Királyné Szálloda éttermében; 2011 Gödöllő, Dózsa György út 2.